

Llums, càmera, *poesia!*

Un projecte didàctic de **vídeo poesia** a secundària

Premis: BALDIRI REIXAC_Categoria: ESTÍMUL A MESTRES I PROFESSORS_Data: gener de 2017

"Hem de saber treure'ns les sabates i ficar el nas al foc, perquè,
les ganyotes de les lletres, les pugui veure tothom".

Joan Brossa, *De la sordesa del laberint*

"L'infant no és un tassó per omplir, sinó un foc per encendre".

Rabelais

Resum

Aquest Treball Final del Màster d'Estudis Catalans que teniu entre mans és un projecte didàctic d'ensenyament secundari que consisteix a elaborar un vídeo poema en grup cooperatiu. En concret, té per objectiu treballar l'oralitat –una competència sovint desatada en el nostre sistema educatiu– de la mà del gènere poètic. I ho fa bo i mobilitzant una sèrie d'habilitats de diversos àmbits del coneixement: el digital, l'artístic, el lingüístic i literari i el de cultura i valors. D'aquí que plantegem una seqüència didàctica interdisciplinària de nou sessions de durada en què la metodologia i l'avaluació es fixen més en el camí que no pas en la fita, i que presenta com a eix conductor la creativitat, la participació, l'emoció i el gaudi. Aquest és, doncs, un projecte de poesia creativa realitzat a partir d'un nou gènere digital, la vídeo poesia, que pretén reivindicar l'educació poètica de l'alumnat tant per desenvolupar les competències curriculars com, sobretot, a l'hora de bastir ànimes de ciutadans.

Paraules clau

Didàctica, llengua catalana i literatura, poesia, audiovisual, vídeo poesia, àmbit artístic, àmbit digital, àmbit de cultura i valors.

AGRAÏMENTS

Als alumnes de l'Institut de Gurb:
per ser ànimes famolenques d'experiències.

Als meus pares:
per no compadir-me i, alhora, estimar-me.

A l'Arnau
i a en Lluc:
per acompanyar-me, seguir-me i perseguir-me.

A en patufet Aniol:
per sortir puntualment de la panxa del bou.

A la Isabel Graña,
a la Maite Puigdevall
i, molt especialment, a la Teresa Iribarren:
per exigir-me, corregir-me i motivar-me.

APARTATS

- a. Memòria del projecte didàctic
- b. Projecte didàctic de vídeo poesia
- c. Annexos

Memòria

a. MEMÒRIA DEL PROJECTE DIDÀCTIC

ÍNDEX

1. Introducció: el projecte didàctic.....	7
1.1. L'oralitat: la gran oblidada	8
1.2. La poesia: gaudi, emoció i sentit crític.....	8
1.3. La vídeo poesia: els precedents	9
1.4. L'organització: estructura del projecte	10
2. Objectius: les preguntes de recerca	11
3. Comprensió del currículum: competències, objectius i continguts	12
3.1. Les competències bàsiques	13
3.2. Els objectius didàctics	16
3.3. Els continguts clau	19
4. Competències clau: descripció i funcionalitat.....	20
5. Metodologia: punt de partida i d'arribada.....	22
5.1. Els binomis de la metodologia	22
5.2. El disseny de la seqüència didàctica	24
5.3. La selecció del corpus poètic	24
6. Activitats: guia per al disseny.....	26
7. Avaluació: premisses i objectius	32
8. Bibliografia: fonts de referència	37
8.1. El currículum de l'ensenyament secundari	37
8.2. La literatura i la poesia a l'ensenyament.....	38
8.3. La vídeo poesia	38
8.4. Els webs de poesia i de vídeo poesia	39

1. INTRODUCCIÓ: EL PROJECTE DIDÀCTIC

Poetitzar la competència oral i donar veu a la poesia. Aquest és el doble objectiu del present Treball Final de Màster titulat *Llums, càmera, poesia!* La manera d'aconseguir-ho és a través del disseny d'una seqüència didàctica destinada a alumnes de secundària que vincula poesia i oralitat, dues grans oblidades de l'ensenyament de llengua i literatura a casa nostra.

La poesia és el gènere literari tradicionalment més lligat a la música, la imatge, la brevetat, l'experimentació formal..., i, a més, té en el medi digital un espai de fecundació idoni, ja que aquests elements són propis de la Xarxa (Iribarren, 2016). D'aquí que proposem als nostres estudiants, ferotges depredadors audiovisuals, l'elaboració col·laborativa d'un vídeo poema: un nou gènere digital que fomenta un maridatge artístic entre poesia i imatge amb el text oral com a eix conductor.

Concretament, el vídeo poema és una forma d'expressió literària digital que consisteix a reinterpretar un text poètic –ja sigui propi o del patrimoni literari comú– a través del disseny, la realització i edició d'un vídeo que combina la recitació del poema en veu en off amb imatges i música que ens remeten al sentit de la composició. L'objectiu final és crear una peça digital atractiva que cerca una experiència literària completa: emocionar l'internauta amb la combinació d'allò que sent i allò que veu. A la xarxa en trobem diversos exemples reeixits. A casa nostra, en destaquem els de Josep Porcar, que comparteix al seu blog *Salms*¹ i, a nivell internacional, les produccions presentades al Zebra Poetry Film Festival² de Berlín, el festival de vídeo poesia més important del món.

Una combinació adequada de discurs visual, verbal i musical és el que crea l'atmosfera i dóna la densitat retòrica necessària a la creació per tal d'acostar el gènere poètic a l'alumnat a través de l'emoció i dels sentiments. En aquest sentit, com diu Iribarren, "els vídeo poemes proporcionen noves experiències literàries que responen a les expectatives d'uns internautes cada vegada més habituats a consumir continguts culturals breus en línia, preferentment multimèdia" (2016, p. 5). I és que aquesta forma d'art viva, que conserva i potencia la càrrega poètica dels textos, ofereix alhora un camp obert a la creació i a l'experimentació, de manera que permet treballar competències transversals del currículum d'ensenyament oficial.

Comptat i debatut, escollim la vídeo poesia per treballar l'oralitat a l'aula de secundària perquè es tracta d'un gènere híbrid que agermana poesia, art i multimèdia: tres vèrtexs d'un bumerang que llença al món la funció poètica del llenguatge i que espera rebre el plaer emocional i intel·lectual de l'experiència literària per tal de crear ciutadans crítics.

¹ <http://www.porcar.net>

² <http://www.zebrapoetryfilm.org/2016/>

1.1. L'oralitat: la gran oblidada

Encara que els principis bàsics del currículum oficial de l'ensenyament obligatori fixin igualtat entre la llengua oral i la llengua escrita, a la realitat de les aules no és freqüent que es treballin en la mateixa mesura. En aquest sentit, Castellà i Vilà afirmen que l'oral "és una de les capacitats més desatenses de l'ensenyament al nostre país" (2014, p. 7), un fet que s'observa tant en els continguts dels llibres de text de llengua com en les experiències didàctiques dutes a terme a l'aula o en els continguts avaluats en les proves oficials. I és que malgrat que es tracti d'una habilitat clau en el món laboral, social i cultural, l'oral – especialment de la llengua materna – sovint es tracta com una competència suposada, de manera que, al final de l'etapa acadèmica, els estudiants mostren dificultats per a desenvolupar-la amb garanties ja sigui com a professionals o com a ciutadans.

Com apunten els professors Castellà i Vilà, les causes d'aquest fet són múltiples: des de la manca de tradició pedagògica a casa nostra³ fins a una creença ferma en les dificultats pràctiques de la seva aplicació a classe o una avaluació difícil d'objectivar (2014, p. 15). Ara bé, hem de ser conscients que per treballar adequadament aquesta competència cal fer-ho d'una manera sistemàtica i programada; amb una avaluació que n'acrediti, més que l'assoliment, el seu progrés. A més, volem destacar que el domini de la competència oral és clau per assolir els dos reptes de l'ensenyament que marca el currículum oficial: la cohesió social i la millora dels resultats acadèmics.

Diversos articles acadèmics publicats en els darrers anys confirmen la incipient aplicació a les aules de pràctiques innovadores al voltant de la llengua i de la literatura⁴, especialment afavorides per les noves tecnologies de la comunicació i de la informació i dutes a terme sovint col·laborativament i mitjançant una eina concreta: el vídeo. I és que els alumnes del segle XXI estan avesats al llenguatge audiovisual. Ara bé, prenent les paraules de Jenkins, "les noves formes de lectura i escriptura a través dels mitjans digitals s'han d'entendre com una expansió i no com una substitució de les formes tradicionals" (Jenkins i altres, 2006). En aquest sentit, els canvis d'hàbits de lectura i, fins i tot, de producció a través del món digital i, encara més, de les xarxes socials, a més d'aquests nous consums i formes de lectura també duen, necessàriament, a canvis en la manera d'ensenyar i d'aprendre (Gee, 2009).

1.2. La poesia: gaudi, emoció i sentit crític

Les noves formes de lectura introduïdes pel món digital també ens han dut a un canvi de paradigma en la recepció de la literatura: hem passat a ser mers receptors a ser receptors i productors potencials. Això es deu, en gran part, a un fenomen en expansió a Internet, el de la intel·ligència col·lectiva, que facilita i promou l'existència de projectes cooperatius com ara Viquipèdia que, a partir de la web 2.0 i amb la read-

³ La didàctica de la llengua tradicional s'ha centrat en tres pilars: la cal·ligrafia, la norma ortogràfica i gramatical i la història de la literatura. Per contra, països com Itàlia, el Regne Unit, els Estats Units d'Amèrica o l'Argentina gaudeixen d'una tradició de l'ensenyament oral molt més conscient i dilatada que la de casa nostra.

⁴ En són una clara mostra els monogràfics *En línia: llegir i escriure a la xarxa* (2011), de Daniel Cassany i *Narraciones literarias, narraciones audiovisuales* (2016), ambdós publicats a Graó.

write culture, distribueixen coneixement i creació. D'aquí que la poesia, sovint percebuda com un gènere minoritari i complex, actualment visqui una revifalla –“tsunami poètic”, com ho defineix Geli (2014)– tant en forma de festivals i recitals com de la mà d'un seguit d'eines digitals que n'han potenciat la seva escriptura en diversos espais de la xarxa: des de pàgines web fins a blogs passant per aplicacions per a dispositius mòbils o xarxes socials com Twitter o Facebook. D'aquesta manera, les obres creades ja no responen a les clàssiques etiquetes, sinó que esdevenen gèneres híbrids que combinen la paraula oral amb l'escripta, les arts visuals amb la música. Alhora, els nous canals de distribució faciliten l'arribada de la literatura a milions d'internautes amb perfils molt heterogenis.

Aquest projecte, doncs, és una reivindicació de la poesia com a forma de comunicació amb un mateix i amb el món des d'una experiència col·lectiva. L'objectiu és desenvolupar estratègies de lectura que fomentin el desenvolupament de la imaginació i de la creativitat de l'alumnat alhora que incentivin la pluralitat de significats de la lectura del poema.

Alhora, pensem que la competència literària s'adquireix a partir del plaer estètic, del gaudi de l'experiència, en aquest cas, poètica. Per això un dels objectius és desenvolupar el gust i la sensibilitat estètica, despertar les emocions i els sentiments de l'alumnat per tal de portar la funció poètica del llenguatge (Jakobson, 1984) dins i fora de l'aula. D'aquí que en aquest projecte valorem la dimensió emocional de la poesia, en concret, la interpretació personal i col·lectiva que cada grup representi en el vídeo poema a partir del text poètic escollit.

Per últim, un altre dels objectius que cerquem amb aquesta proposta didàctica és el de difondre entre l'alumnat el perquè de l'estudi de la poesia que, a més del coneixement literari, cultural i lingüístic també juga amb una sèrie de competències relacionades amb la reflexió sobre el jo íntim i la identitat personal i social. Com diu Bordons, la poesia “afavoreix la formació integral de la persona i li permet desenvolupar la creativitat, l'ajuda a pensar críticament sobre la humanitat i el món en què viu, la sensibilitza estrictament, que la fa més solidària i que l'acompanya en el procés d'autoconeixença que pot suposar el descobriment i control de les emocions” (2016, *Poesia, fanal de l'educació*, p. 51)

1.3. La vídeo poesia: precedents d'èxit

Aquest projecte de vídeo poesia es nodreix de l'èxit d'experiències didàctiques innovadores dutes a terme a l'entorn de la literatura en general i de la poesia en particular, la majoria amb la tecnologia digital com a eina de treball⁵. Tot seguit en destaquem tres.

En primer lloc, destaquem l'article titulat “VideoPoetry: Integrating Video, Poetry and History in the Classroom”⁶, escrit per tres investigadors i professors universitaris d'Idaho (EUA) i que posa en relació la

TX07005 Instrumentación didáctica de las TIC para la lectura del poema, TX07307, TX07108: Poemario intercultural,

⁶ ARMSTRONG, James; LUTZE, Peter; WOODWORTH-NEY, Laura. (2009, gener). “VideoPoetry: Integrating Video, Poetry and History in the Classroom”. A: *The International Journal of the Arts in Society*, vol. 3. Boise State University.

vídeo poesia amb la història a través de la planificació d'un projecte de vídeo poesia i de la descripció concreta d'un projecte prototip adaptable a altres circumstàncies: matèries, gèneres literaris, zones geogràfiques... Es tracta d'una proposta didàctica que entén la vídeo poesia com un procés d'investigació i de reflexió, per una banda, i com un producte final, de l'altra. El projecte, a més, posa èmfasi en triumvirat recerca-imaginació-interpretació i destaca l'experiència multi sensorial del resultat.

En segon lloc, ens hem fixat en tres propostes didàctiques que treballen conjuntament l'oralitat i la poesia. S'exposen en la monografia *La poesia contemporània*, coordinada per Glòria Bordons i editada a Graó⁷. Totes tres tenen com a objectiu principal acostar la poesia a l'alumnat a partir de la generació d'actituds positives envers la poesia i, com en el nostre cas, amb un caràcter interdisciplinari.

En darrer lloc, recollim l'experiència de Martina Pfeiler⁸, investigadora pionera en aquest camp. Pfeiler entén la vídeo poesia com una reinvençió necessària de la poesia per adaptar-se a les noves formes de creació i de difusió de la cultura, i defineix aquest nou gènere híbrid com una combinació de passió creativa, experimentació intermèdia i transgressió. En aquest sentit, la professora reivindica els bons resultats obtinguts amb els seus alumnes a l'entorn de la vídeo poesia elaborats a partir de poemes del cànon tradicional que, a més de preservar el llegat cultural, entren en un diàleg entre el poema i un nou paisatge mediàtic.

1.4. L'organització: estructura del projecte

La seqüència didàctica que elaborem pretén ser un taller creatiu col·laboratiu, multidisciplinari i estimulants que té per objectius potenciar la competència oral dels alumnes, integrar-ne les seves habilitats digitals, lingüístiques i artístiques, facilitar la comprensió de la nostra literatura entre els adolescents i, sobretot, encomanar-los el gaudi pel gènere poètic. Comptat i debatut, la proposta cerca una resposta creativa i digital a un repte vital: el poema.

L'estructura de la memòria que presentem tot seguit inclou la comprensió del currículum, això és, la selecció de les competències bàsiques treballades en el projecte, els objectius didàctics i els continguts clau; els principis metodològics per a l'aplicació del projecte a l'aula; una guia per al disseny de les activitats d'avaluació proposades i, finalment, un apartat on expliquem com entenem l'avaluació del projecte, a grans termes i per a cada competència.

⁷ BORDONS (coord.) (2009). *La poesia contemporània*. Barcelona: Graó, núm. 169.

⁸ PFEILER, Martina (2016, gener). "Poetry Films: Cultural Resistance and Creative Reinvention". A: *Poetryfilm Magazine*, p. 23.

2. OBJECTIUS: LES PREGUNTES DE RECERCA⁹

Pregunta principal:

La vídeo poesia és gènere eficaç per treballar l'oralitat a classe de secundària?

Preguntes secundàries:

1. Quin és el procés d'aprenentatge i de reflexió els elements que conformen la recitació de la poesia (entonació, volum, dicció...)?
2. Quines competències permet adquirir l'elaboració d'un projecte didàctic en què entrin en joc diversos àmbits de coneixement?
3. Resulta més efectiva l'estimulació del gust per la poesia dels adolescents a través de la vinculació emocional amb el projecte creatiu que no pas només amb la conceptualització intel·lectual?
4. En quina mesura el treball col·laboratiu contribueix a la realització autònoma, creativa i de qualitat de projectes artístics digitals?
5. Com descobreixen i assimilen els alumnes el patrimoni literari poètic a partir d'un projecte artístic de creació pròpia?

⁹ Aquest treball se cenyeix al disseny d'una seqüència didàctica sobre vídeo poesia. Els objectius descrits a continuació es podran comprovar quan el projecte es dugui a terme a l'aula.

3. COMPRENSIÓ DEL CURRRÍCULUM: COMPETÈNCIES, OBJECTIUS I CONTINGUTS

En l'educació secundària obligatòria els continguts del currículum es presenten organitzats per matèries autònomes. Ara bé, per tal d'aconseguir el ple assoliment de la majoria de competències creiem que és convenient que, sempre que sigui possible, s'estableixin relacions entre les assignatures per tal de donar-los un sentit més ampli i, alhora, afavorir-ne la comprensió. És així, doncs, com presentem aquesta proposta didàctica de vídeo poesia, que mobilitza l'aprenentatge de competències de quatre àmbits distints: artístic, digital, lingüístic i literari i cultura i valors.

En aquest apartat descrivim com interpretem el currículum de l'ensenyament secundari en aquest projecte de vídeo poesia. En concret, expliquem la selecció de competències bàsiques de cada àmbit de coneixement, descrivim els objectius didàctics que es desprenen de cadascuna de les competències i els continguts clau que se'n treballen (Veure l'annex 1).

3.1. Les competències bàsiques

El punt de partida d'aquest projecte didàctic són els Quaderns de competències bàsiques¹⁰ editats pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya per a cadascun dels àmbits de coneixement que treballem. Volem destacar que hem optat per mantenir la mateixa nomenclatura per a cada competència didàctica bàsica treballada per evidenciar que són habilitats proposades pel currículum oficial de l'educació secundària. A més, subratllem que les dimensions treballades dels diferents àmbits sovint comparteixen elements comuns, de manera que les competències sovint estan relacionades i, en aquest sentit, és bo i productiu que es treballin en un mateix projecte.

Àmbit artístic

Entenem la competència artística com "la capacitat de comprendre, apreciar i valorar críticament les diferents produccions artístiques, i utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi en el context social en què es manifesten" (Martínez i Sarramona, 2016, p. 5). Ara bé, el desenvolupament complet d'aquesta habilitat no es limita a la percepció, sinó que també implica la creació de produccions, individuals o col·lectives, bo i integrant els diversos coneixements i tècniques que configuren les arts. D'aquí que, en aquest projecte, plantejem una activitat de creació d'un vídeo poema de manera cooperativa, entesa com un procés holístic, una exploració creativa i una reflexió crítica.

Un dels objectius principals de la competència artística és fer emergir les emocions i els sentiments de l'alumnat. Per això, el seguit d'activitats proposades busquen d'incentivar la creativitat tot cercant vies per a la contemplació i l'expressió artístiques. Alhora, l'art també és una font per promoure la reflexió ètica, de manera que està estretament vinculat amb l'àmbit de cultura i valors en tant que generador d'educació i de canvi social.

¹⁰ Consultables a: <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/eso/curriculum/>

L'art és un llenguatge que propicia la comprensió de conceptes, pensaments, sentiments, opinions, etc. En aquest sentit, volem destacar que el pensament visual "és una de les formes mentals de processar la informació i és complementària al pensament verbal i auditiu, ens ajuda a comprendre i interpretar la realitat que ens envolta" (Martínez i Sarramona, 2016, p. 6). Per això aquest projecte constitueix una visió global i integradora de les arts que cerca de fomentar la reflexió crítica i el gaudi entre l'alumnat en el si del context de la nostra societat contemporània.

Ja de ple dins l'àmbit artístic, la dimensió percepció i escolta inclou la competència 1: "Descriure amb precisió les característiques dels elements en produccions artístiques més complexes i detectar les relacions i les estratègies compositives". Ara bé, hem de ser conscient que aquesta activitat analítica implica disposar d'un coneixement conceptual previ dels elements que configuren les produccions artístiques, dels principis que estructurin els llenguatges artístics així com del vocabulari i les expressions pròpies dels llenguatges artístics.

Per la seva banda, la dimensió expressió, interpretació i creació inclou les competències que treballen "les capacitats d'anàlisi, interpretació, representació, creació, composició i experimentació amb relació a les produccions artístiques, així com els hàbits de treball necessaris per desenvolupar projectes disciplinaris o transdisciplinaris" (Martínez i Sarramona, 2016, p. 25). En el nostre cas, inclou les competències 5 i 7.

La competència 5 de l'àmbit artístic –Compondre amb elements dels llenguatges artístics utilitzant eines i tècniques–, fa referència a les "capacitats de saber ordenar i coordinar els elements d'un llenguatge artístic amb la finalitat d'articular idees i emocions estètiques per obtenir una producció artística" (Martínez i Sarramona, 2016, p. 36). Ara bé, com en la competència anterior, per compondre cal tenir un coneixement bàsic dels elements, les eines, les tècniques i els materials de cada llenguatge artístic per tal d'indagar les possibilitats creatives i compositives dels poemes, comprovar-ne els efectes estètics i definir-ne la forma final. És important destacar que el domini d'un llenguatge artístic és complet quan, a més d'entendre'l, s'empra per comunicar-se. D'aquí que en aquest projecte plantejem una activitat de composició artística: el vídeo poema.

La competència 7, això és, Desenvolupar projectes artístics disciplinaris o transdisciplinaris tant personals com col·lectius, implica reflexionar i indagar sobre un tema, definir i organitzar un pla de treball amb metodologies i eines pròpies de l'àmbit artístic i d'altres àmbits per arribar a una producció i a unes conclusions finals. Es tracta d'una habilitat estretament vinculada a altres àmbits i amb una organització complexa dels processos de disseny i producció.

Cal dir que per treballar aquestes competències és important dotar l'alumnat d'una metodologia clara i organitzada que l'ajudi a definir l'objectiu de la pràctica artística i que l'ajudi a escollir els instruments i les tècniques artístiques que hi entraran en joc. A més, també és important oferir espais de presa de decisions, revisió dels processos seguits i anàlisi i valoració dels resultats per tal de revisar-los i, si s'escau, millorar-los.

Finalment, la dimensió societat i cultura se centra en la funció social de les arts. Aquí situem la competència número 9: Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment. Aquesta competència implica, a més del fet d'escoltar o interpretar, una reflexió crítica i una experiència vivencial. En concret, aquesta competència fa referència a la sensibilitat personal i estètica davant del fet artístic. I és que "l'experiència de gaudir, com a reacció al contacte amb l'obra artística, transporta les persones tant cap a estats plaents des del punt de vista emocional i sentimental, com cap a estats de gratificació intel·lectual, pel fet de captar i comprendre allò que ens comunica l'obra artística" (Martínez i Sarramona, 2016, p. 74). De fet, existeix una relació directa entre el coneixement artístic i el grau en què les persones gaudeixen de l'art, d'aquí que vulguem potenciar el coneixement de les obres artístiques entre l'alumnat.

Àmbit digital

Les competències d'aquest àmbit tenen un caràcter transversal i instrumental, per tant, estan vinculades a totes les matèries del currículum. És fonamental que, per al seu assoliment, l'alumnat tingui accés als dispositius i a les diverses aplicacions. Alhora, pensem que és bo que els centres educatius aprofitin les experiències i els coneixements que els estudiants tenen dels entorns digitals i que hagin pogut adquirir en contextos no escolars per tal de completar-los amb continguts de l'àmbit acadèmic i de relacionar-los amb aspectes de caràcter més tècnic.

La competència treballada número 3 –utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals– s'inclou dins la dimensió instruments i aplicacions, que fa referència a la capacitat d'utilitzar autònomament i de manera eficaç els dispositius digitals i les aplicacions. I és que els dispositius digitals requereixen un grau de coneixement i destresa, d'aquí que aquesta competència incorpori aspectes tècnics i relacionats amb l'ús adequat dels dispositius, les aplicacions i el programari. Ara bé, atesa la gran quantitat d'aplicacions disponibles i la ràpida evolució de l'escenari tecnològic fan que aquesta competència s'hagi de centrar més en la capacitat de l'alumnat en la producció de documents que no pas en el domini concret d'un tipus d'aplicació.

Per la seva banda, la competència didàctica número 6 –organitzar i utilitzar un entorn personal de treball i aprenentatge amb eines digitals per desenvolupar-se en la societat del coneixement– s'inclou dins la dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge. Concretament, aquesta habilitat fa referència a l'organització dels entorns personals d'aprenentatge per tal de reunir les fonts d'informació, els recursos i les eines de comunicació dels alumnes. En el marc d'aquest projecte, l'eina que utilitzem per treballar aquesta competència és el blog, que entenem com un dossier d'aprenentatge de grup que conté els documents que resulten de la producció intel·lectual duta a terme durant el procés d'aprenentatge, que ens serveix d'evidència en el procés d'avaluació.

La dimensió comunicació interpersonal i col·laboració fa referència a les capacitats de comunicar i treballar de forma col·laborativa a través de les xarxes locals i Internet a través d'eines de publicació i comunicació interpersonal que faciliten el treball col·laboratiu. Inclou dues competències que treballem

en aquest projecte. Per una banda, la competència 7 –organitzar i gestionar sistemes comunicatius interpersonals per comunicar-se i publicar-hi amb criteris d’adequació– que fa referència a la selecció i utilització de les eines virtuals de comunicació interpersonal i de publicació, en aquest cas, al blog del grup. Per l’altra banda, la competència 8 –realitzar activitats en grup tot utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu– es relaciona amb l’ús d’eines i entorns virtuals que faciliten la realització d’activitats col·laboratives. Així doncs, altra vegada, el blog del projecte és l’eina que se centra a treballar les possibilitats dels entorns virtuals pel que fa al treball i a l’aprenentatge col·laboratiu per tal de facilitar la creació compartida de documents, vídeos...

Àmbit lingüístic i literari

Si bé la comprensió lectora, focalitzada en el text escrit, és una dimensió clau de l’àmbit lingüístic i literari, aquí ens centrem en competència que promou la localització de la informació a la biblioteca física. Pensem que, malgrat el desenvolupament tecnològic actual, encara té molta importància el coneixement de l’ús de la biblioteca, inclosos els mitjans tecnològics que ofereix. Així doncs, aquesta competència, que es vincula molt directament amb les altres dimensions, es refereix tant a les estratègies de cerca i gestió de la informació com a l’adquisició dels hàbits de consulta.

La segona competència treballada d’aquest àmbit aquest projecte s’inclou dins la dimensió comunicació oral. Ara bé, hem de dir que no encaixa amb la descripció de l’habilitat proposada pel currículum, ja que no se centra en el procés de producció autònoma d’un text oral sinó que la nostra proposta treballa la lectura en veu alta enregistrada d’un poema de la nostra literatura. En aquest sentit, se serveix de les tecnologies de la informació i de la comunicació per elaborar una producció audiovisual que tingui la veu en off enregistrada dels alumnes.

Al seu torn, concebem la dimensió literària en el marc de la competència cultural. Segons la recomanació del Parlament Europeu i del Consell d’Europa sobre les competències clau per a l’aprenentatge permanent (2006), la competència literària es defineix com l’“apreciació de la importància de l’expressió creativa d’idees, experiències i emocions a través de diversos mitjans, inclosa la música, les arts escèniques, la literatura i les arts plàstiques”¹¹. En aquest sentit veiem com les competències de l’àmbit lingüístic i literari treballades en el nostre projecte, això és, la 10 i l’11, estan estretament relacionades entre si. I és que entenem la literatura com un fet artístic, producte d’una forma creativa d’expressió humana a través de la paraula que s’emmarca en un context social i històric i que ens ajuda a comprendre el món que ens envolta (Mallart i Sarrañana, 2015, p. 45). Més en concret, aquí ens centrem en la interpretació del gènere poètic contemporani.

Creiem que la lectura d’obres literàries desenvolupa la capacitat de comprendre’ns millor a nosaltres, als altres i al món que ens envolta. A més, en aquest projecte pretenem educar els gustos estètics dels

¹¹ Recomanació del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per l’aprenentatge permanent (DOUE 30/12/2006) (2006/962/CE). Disponible a: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:ES:PDF>>. [Consulta: 9 de gener de 2017].

alumnes, estimular la seva creativitat a través de la creació del vídeo poema i desenvolupar el seu sentit crític. Alhora, també volem fomentar la capacitat d'opinar de manera raonada sobre les obres literàries, això és, d'elaborar un discurs crític argumentat.

Àmbit cultura i valors

A grans trets, l'àmbit de cultura i valors pretén ajudar l'alumnat a consolidar un seguit de competències personals, interpersonals i socioculturals d'una manera innovadora, ja que reuneix continguts dels camps de l'ètica, la filosofia i la història de la cultura. Cal tenir en compte que en aquest camp, els aspectes cognitius resten al servei dels actitudinals, és a dir, els sabers que es treballen estan orientats a l'acció: la millora de la capacitat crítica, el debat argumentat, el treball en equip, la consciència cultural i la participació activa i compromesa com a ciutadans. D'aquí que adquireixin una importància significativa en la metodologia del projecte.

La competència didàctica de l'àmbit de cultura i valors treballada aquí –C.8. Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques– forma part de la dimensió sociocultural, això és, “els rols de la persona que amplien l'àmbit de l'actuació del món interpersonal al món social” (Puig i Sarramona, 2015, p. 36). Fa èmfasi, especialment, a cercar i reconèixer els aspectes ètics que es desprenen de les produccions del patrimoni cultural, en concret, dels poemes seleccionats per convertir en vídeo poemes. En aquest sentit, considerem les produccions artístiques una eina fonamental per treballar aquesta competència, ja que tenen una capacitat empàtica amb qui les contempla que permet connectar amb la realitat, amb la creativitat i amb els sentiments de l'alumnat i, d'aquesta manera suggerir respostes.

3.2. Els objectius didàctics

Com en el cas de l'apartat anterior de descripció de les competències bàsiques, pel que fa als objectius didàctics hem optat per mantenir la mateixa nomenclatura utilitzada pels documents orientadors d'identificació i desplegament de les competències bàsiques en l'educació secundària obligatòria editats pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat. D'aquesta manera, evidenciem que els objectius treballats es desprenen del currículum oficial i, organitzativament, ens assegurem que al llarg de tota l'etapa educativa es tracten totes les competències i s'assoleixen els tres nivells de dificultat establerts. En aquest sentit, els documents orientadors graduen cada competència en tres nivells de consecució: satisfactori (nivell 1), notable (nivell 2) i excel·lent (nivell 3), que es desglossen en els indicadors d'avaluació i que van des de l'assoliment de l'objectiu fins a l'excel·lència en la competència. En el nostre cas, com que situem aquest projecte al final de l'etapa educativa, això és, al quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria, ens situem –en la gran majoria de casos– en el màxim nivell de consecució, és a dir, el nivell 3.

Cal destacar que cada objectiu didàctic es correspon amb un criteri d'avaluació (annex 2). Tot seguit, descrivim en quins objectius didàctics concrets es transformen les catorze competències que treballem en aquest projecte de vídeo poesia.

Àmbit artístic

Les competències de l'àmbit artístic incorporen, per una banda, la creativitat i, per l'altra, els coneixements de les tècniques, els procediments, els recursos i les convencions dels llenguatges artístics. Més en concret, la creativitat desenvolupa la imaginació i l'alumne és capaç de dominar el llenguatge artístic quan pot expressar-se estèticament a partir del coneixement i l'aplicació dels llenguatges artístics. Ara bé, cal tenir present que la composició comporta un procés heurístic, és a dir, no implica una única via i un sol resultat sinó que les solucions i els camins per arribar-hi són múltiples. D'aquí que en la tasca de creació del vídeo poema, donem més importància al procés que al resultat final i, per això mateix, utilitzem més d'un instrument d'avaluació per avaluar l'evolució del projecte que apliquem en diverses fases.

Els objectius principals de la dimensió de percepció i escolta se centren en la identificació dels elements dels llenguatges artístics, la descripció de les seves característiques i l'establiment de relacions entre ells. A més, segons el nivell d'assoliment, podem variar la complexitat de les produccions a analitzar. Quant a la dimensió d'expressió, interpretació i creació, l'objectiu és compondre produccions artístiques coherents, amb autonomia, iniciativa i imaginació a partir de pautes i models establerts. Per últim, la dimensió societat i cultura té per objectiu principal que l'alumnat gaudeixi de les experiències i de les creacions artístiques. Gaudir implica un estat emocional de plaer i satisfacció que en aquest projecte proposem de viure de manera col·lectiva perquè creiem que pot ser més intens, donat el gènere treballat i l'edat de l'alumnat. A més, un altre objectiu és que aquesta experiència es converteixi en un hàbit quotidià fora de l'àmbit escolar.

Àmbit digital

Els objectius treballats dins l'àmbit digital són transversals, de manera que, per una banda, contribueixen a la millora de tots els aprenentatges i, de l'altra, permeten el desenvolupament de les actituds responsables en relació amb les identitats digitals.

L'objectiu didàctic número 3 cerca que l'alumnat sàpiga utilitzar dispositius que permetin la captació, la creació i l'emmagatzematge de so, imatge fixa i imatge en moviment així com la manipulació de les característiques bàsiques (mida, format) així com l'edició dels documents per tal d'obtenir una producció multimèdia que combini diversos elements audiovisuals i que inclogui funcions d'edició estàndards.

Pel que fa a l'objectiu didàctic número 6, busquem que l'alumnat sàpiga organitzar un entorn personal d'aprenentatge. En aquest projecte, l'espai digital escollit és el blog, ja que permet aplicacions estàndards de creació i sistemes d'intercanvi d'informació. A més del desenvolupament d'habilitats instrumentals, també pretenem que l'alumnat n'assoleixi un ús crític i responsable que li sigui útil al llarg de la vida i que li faciliti l'aprenentatge permanent.

En últim terme, la dimensió interpersonal i de col·laboració inclou els dos últims objectius que treballem de l'àmbit digital en aquesta seqüència didàctica. Per una banda, tenim la fita que els alumnes siguin

capaços d'organitzar i gestionar entorns comunicatius i col·laboratius. Per això han de conèixer els codis i el funcionament dels mitjans i dels canals de comunicació habituals (el blog) i utilitzar-los adequadament en funció de l'objectiu comunicatiu, el tipus de comunicació, el receptor i el canal utilitzat. En aquest sentit, aquest objectiu està estretament relacionat amb els objectius de l'àmbit lingüístic. Per altra banda, l'objectiu número 8 se centra en la participació activa i la gestió eficaç d'aquest entorn d'aprenentatge, el blog, de manera que potenciem tant la realització d'activitats col·laboratives entre el grup com la participació social a través de la intervenció en blogs d'altres grups.

Àmbit lingüístic i literari

El primer objectiu que treballem de l'àmbit lingüístic i literari se centra a localitzar un poema a la biblioteca física del municipi de l'alumnat. La finalitat que perseguim és fer-los coneixedors de l'existència i del funcionament bàsic d'aquest equipament públic per tal que en puguin esdevenir usuaris, si encara no en són.

En segon lloc, la lectura en veu alta del poema cerca treballar una sèrie d'habilitats relacionades amb la recitació oral: dicció (vocalització i pronúncia), interpretació (entonació i expressivitat) i ritme (puntuació, velocitat i fluïdesa).

El treball de la dimensió literària, per la seva banda, a més de les habilitats més clàssiques com ara la descripció formal del poema, els recursos literaris utilitzats, l'establiment del tema i la relació amb els corrents estètics, té dos objectius principals: per un costat, la comprensió i la interpretació coherents i adequades de l'objecte poètic i, per l'altre, el foment del gust per la lectura i el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor de l'alumnat. Així doncs, més enllà del projecte, que gira a l'entorn de la creativitat, es busca que l'alumnat desenvolupi el coneixement i la vinculació amb la llengua i la cultura pròpies.

Per últim, la dimensió actitud i plurilingüe es relaciona estretament amb els objectius de la dimensió literària, ja que té per finalitat adquirir l'hàbit de lectura per al gaudi personal a través de la lectura plaent que ha de dur, en última instància, a la pràctica lliure i voluntària. De fet, està demostrat que la pràctica de la lectura voluntària és una de les causes principals de l'èxit escolar, ja que és imprescindible en tots els aprenentatges i fomenta la capacitat de memoritzar, de comprendre i d'assimilar conceptes nous a més de facilitar la bona escriptura (Mallart i Sarramona, 2015, p. 57). En aquest mateix sentit, Camps i Colomer (1998) afirmen que el gust literari s'obté llegint obres diferents i que la lectura abundant i variada proporciona la destresa necessària per comparar-les i valorar-ne la qualitat; també, per contrastar l'experiència lectora amb d'altres. D'aquí que aquest projecte ofereixi un cànon poètic ampli i variat així com un procés de recepció col·laboratiu de la literatura.

Àmbit cultural i valors

L'assoliment d'aquesta competència té per objectiu el coneixement cognitiu tant de les arrels de la nostra cultura actual com del coneixement del món d'avui a partir de la poesia contemporània. Pensem que

aquests coneixements són necessaris per conèixer els principis ètics que caracteritzen la nostra cultura.

Pel seu caràcter actitudinal, aquesta competència no disposa d'una graduació de nivell. Ara bé, per a la seva avaluació, el projecte didàctic ofereix indicadors d'observació tant de tipus actitudinal com cognitiu, que sovint recauen en el mateix alumnat en forma d'eina d'autoavaluació o de coavaluació. Així, mentre que els indicadors actitudinals inclouen una ponderació de la freqüència de l'escala d'actituds observades (Activitats 4 i 8), en les guies d'observació, els indicadors cognitius s'acompanyen d'observacions per a l'avenç.

3.3. Els continguts clau

En el projecte didàctic detallem una sèrie de continguts clau que contribueixen específicament a assolir les catorze competències didàctiques que treballem en aquest projecte de vídeo poesia. Sovint, un contingut es treballa des de més d'una competència i, en aquest sentit, volem destacar que, malgrat el caràcter transdisciplinari del projecte, que facilita el treball de múltiples continguts didàctics, hem intentat de simplificar la llista de continguts clau bo i seleccionant els més destacats. Això no vol dir que no se'n treballin d'altres, ja sigui de manera transversal o, més específicament, que es tractin només en un dels grups de treball cooperatiu segons la tipologia de projecte realitzat.

En l'àmbit artístic, el projecte aborda els elements bàsics del discurs musical així com els fonaments del llenguatge visual, tant pel que fa a la capacitat d'anàlisi com als processos de producció i composició artístiques. A més, també treballa continguts de la metodologia projectual a més d'aspectes relacionats amb l'art i la societat.

Els continguts específics de l'àmbit digital són especialment instrumentals i transversals. Se centren en el domini, per una banda, de la producció d'un discurs audiovisual (enregistrament, edició, importació, formats, publicació...) i, per l'altra, en la creació i la gestió d'un entorn d'aprenentatge col·laboratiu coherent i integrador: el blog de l'aula.

Igualment com ocorre amb els continguts de l'àmbit digital, la matèria de l'àmbit lingüístic i literari està vinculada a tota la resta de competències i, a la vegada, afecta de manera molt directa a la resta d'àmbits de coneixement. Cal destacar que, a més dels temes propis de comprensió (oral i escrita) i d'expressió (oral i escrita), es treballen temes de la dimensió literària (gèneres, temes, tòpics, recursos estilístics...) així com actitudinals.

Finalment, els continguts concrets de l'àmbit cultura i valors són els poemes catalans contemporanis així com les seves representacions a través del vídeo poemes elaborats pels alumnes. I és que la literatura i l'art són expressions de comportaments ètics, ja que "contenen gran varietat de missatges i de situacions que expressen la vida, els comportaments, les decisions, les emocions, les relacions entre les persones, el bé i el mal, la bellesa i la repulsió, l'amor i l'odi, la pau i la guerra, la justícia i la innocència, l'elevació i l'esfondrament..." (Puig i Sarramona, 2015, p. 40) D'aquí que entenem que tractar i reflexionar sobre aquestes qüestions és comprendre i valorar les propostes ètiques dels autors de les obres d'art.

4. COMPETÈNCIES CLAU: DESCRIPCIÓ I FUNCIONALITAT

A l'hora de dissenyar aquest projecte, mantenim a l'horitzó un seguit de competències clau, això és, un conjunt d'habilitats que, en un futur, l'alumnat necessitarà per tal de desenvolupar-se en el món laboral i social. Així doncs, a més de les competències més estretament lligades al currículum educatiu que dissenya del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, aquí també prenem com a diana el món real. És per això que seleccionem cinc de les vint-i-una competències clau per treballar en el nostre projecte.

Segons el diccionari que les engloba¹², les competències clau són el conjunt d'habilitats, actituds i valors que permeten una execució excel·lent de les tasques professionals, i que es reflecteixen en determinats comportaments en el context laboral. En el món laboral actual, les competències clau han pres una rellevància destacable, ja que les noves tendències els atribueixen un paper complementari a les competències tècniques clàssiques, tradicionalment lligades a l'excel·lència professional, assolides amb la formació clàssica i l'experiència i ja proposades des del currículum obligatori.

Així doncs, les cinc competències clau que es treballen en aquest projecte són les següents: creativitat, comunicació, preocupació per l'ordre i la qualitat, planificació i organització i treball en equip i col·laboració. Tot seguit, expliquem com entenem cadascuna d'aquestes competències per tal d'incloure-les en les activitats d'avaluació –i en les eines d'avaluació– així com de fer-les extensibles a l'alumnat implicat en el projecte.

Entenem la **creativitat** com la capacitat de resoldre problemes d'una manera original així com de plantejar preguntes noves. En aquest sentit, a l'hora de valorar la creativitat es valorarà si l'alumnat està obert a noves idees generades pels altres, encara que suposin un cert risc, si fomenta la generació de noves idees en el si del seu equip i si troba maneres noves de resoldre problemes i planteja alternatives viables i originals.

Segonament, l'habilitat de transmetre i de fer conèixer alguna cosa a algú d'una manera clara i entenedora és la **comunicació**. Aquí es valorarà si l'alumnat és capaç d'utilitzar diferents canals i formes de comunicació adaptant el missatge i el medi en funció de l'interlocutor, si es prepara curosament les dades de la comunicació i si adapta el discurs per atraure l'interès de les altres persones.

En tercer lloc potenciem la **preocupació per l'ordre i la qualitat**, entesos com l'afany pel seguiment i la revisió constant i acurat del treball així com per la claredat dels rols, l'organització i el compliment del calendari fixat. Així doncs, es demana que l'alumnat sigui capaç de ser detallista i de treballar rigorosament per tal que el resultat sigui de qualitat i fiable; que es vigili la qualitat del treball de les altres

¹² <http://w27.bcn.cat/porta22/cat/altres/diccionari.jsp>

persones per tal d'assegurar-se que se segueixen els procediments establerts i que custodii el progrés del projecte pel que fa a fases i terminis.

Una altra de les habilitats treballades és la **planificació i l'organització**, enteses com la capacitat per prioritzar i establir línies d'actuació mitjançant una gestió eficaç del propi treball i del dels seus col·laboradors. Aquí es té en compte si l'alumnat és capaç d'organitzar les activitats a realitzar seguint un ordre lògic, establint terminis i objectius temporals així com assignant rols per garantir la planificació. A més, també es valora si es duu un seguiment del grau d'acompliment de la planificació i si es preveuen les necessitats dels recursos humans i materials necessaris per assolir els objectius.

Finalment, el **treball en equip i cooperació** fan referència a l'habilitat i la intenció de col·laborar i cooperar amb els altres amb una intenció genuïna, bo i formant part d'un equip entès com a grup de persones que treballa en processos, tasques i objectius compartits. En aquest sentit, es valorarà si l'alumnat té una actitud positiva a l'hora de col·laborar amb els altres, si els escolta i valora les seves idees i experiències per aprendre d'elles; si anima i motiva els membres del grup tot fomentant la participació de tothom i, a més reconeix els seus mèrits i, per últim, si fa accions per desenvolupar un ambient de treball amistós, amb bon clima i esperit de cooperació, resolent conflictes dins el grup si és el cas.

Comptat i debatut, pensem que aquestes cinc competències s'adeqüen a la naturalesa del nostre projecte, una seqüència didàctica que combina diversos àmbits de coneixement, potencia el treball en equip, l'autonomia en l'organització de tasques així com la creativitat i la comunicació de les idees; un seguit de competències clau i vitals, gosem dit, que s'avaluen específicament en les activitats d'avaluació 3, 4 i 9.

5. METODOLOGIA: PUNT DE PARTIDA I D'ARRIBADA

Segons es desprèn de la Llei d'Educació de Catalunya¹³ així com del Document per a l'organització i la gestió dels Centres (curs 2016/2017)¹⁴, la missió de qualsevol centre educatiu es concreta en dos grans objectius: la millora dels resultats acadèmics dels alumnes i el grau de cohesió social en un context d'equitat. Amb aquestes dues premisses com a fonament i amb les competències bàsiques com a eix organitzador del marc curricular vigent, plantegem una seqüència didàctica en què l'alumnat treballa la poesia amb una metodologia enfocada a fer conscient l'estudiant que ell és el protagonista del seu aprenentatge, amb la finalitat de desvetllar-li actituds positives envers la poesia.

Si, com hem explicat més amunt, fins fa recentment la poesia anava destinada a un receptor, ara el receptor també es veu capaç de generar i genera un missatge poètic. Així, a partir del reconeixement del receptor com a protagonista del fet poètic, s'obren nous camins en la docència de la literatura, basats en la recerca de models dirigits a crear lectors i productors de textos competents (Ballester-Roca i Ibarra-Rius, 2016). D'aquesta manera, plantegem un treball per tasques que té en el seu objectiu un producte final: un vídeo poema. Es tracta d'una metodologia complementària a l'ensenyament més ortodox de la literatura –basat en el comentari de text– que fomenta la creació d'unes condicions de treball que faciliten tant l'aprenentatge com el gaudi de l'alumnat.

5.1. Els binomis de la metodologia

L'eix conductor de la metodologia d'aquest projecte reposa sobre la base de quatre binomis: estètica-creativitat, autonomia-participació, esperit crític-emoció i digitalització-transdisciplinarietat. Vegem, tot seguit, com els entenem i de quina manera entren en joc en la present seqüència didàctica.

ESTÈTICA i CREATIVITAT

És evident que la poesia conté, en si mateixa, una alta capacitat per desenvolupar la sensibilitat artística, el plaer estètic que comparteix amb totes les altres arts. Per la seva banda, entenem la creativitat com el desig de comunicar, de construir una realitat nova, d'investigar per trobar noves respostes, d'establir un joc amb el receptor, un diàleg entre el qui proposa i qui interpreta. Alhora, som conscients que el projecte també demana creativitat per part del professorat a l'hora de dissenyar les activitats, d'avaluar-les i de replantejar-les si s'escau. En aquest projecte estètica i creativitat, doncs, es donen la mà per tal d'afavorir la motivació de l'alumnat així com el gaudi per la poesia. I és que creiem que el foment de la creativitat genera un alt grau d'implicació en el projecte, una forta participació per part de tots els agents implicats.

¹³ Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'Educació.

¹⁴ *Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Objectius prioritaris del sistema educatiu i projecte educatiu de centre.* 23/06/2016. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

<http://educacio.gencat.cat/documents/IPCNormativa/DOIGC/PEC_Objectius_projecte.pdf>. [Consulta: 20 de novembre de 2016]

AUTONOMIA I PARTICIPACIÓ

Potenciem l'autonomia de l'alumnat tant pel que fa a l'organització interna del grup cooperatiu com pel que fa a la creació autònoma d'un projecte artístic. Això implica un alt grau de participació, que concebem en tres sentits. En primer lloc, com a receptors i lectors d'un poema de la nostra tradició que ens fem nostre i reinterpretem a través d'una creació audiovisual. En segon lloc, com a membres d'un equip que treballa col·laborativament al llarg de tota la seqüència didàctica per desenvolupar unes competències individuals mitjançant un objectiu comú: la creació d'un vídeo poema. En concret, l'activitat implica tot l'alumnat de 4t d'ESO distribuït en grups de quatre membres. El grup col·laboratiu, a més del respecte per les opinions dels altres, afavoreix una sèrie de competències com ara l'intercanvi de lectures interpretatives, la negociació de significats, la descripció compartida del plaer estètic o l'aprenentatge lingüístic. En tercer i últim lloc, fomentem la participació dels aprenents en les activitats de seguiment i d'avaluació de la unitat. Tot plegat, perquè som conscients que la poesia contribueix a la construcció de la identitat individual i col·lectiva.

ESPERIT CRÍTIC I EMOCIÓ

Concebem la poesia com una eina per despertar l'esperit crític de l'alumnat, per desenvolupar la seva capacitat per exposar dubtes i certeses. Així doncs, la creació artística es posa aquí al servei de la raó per ajudar-nos i motivar-nos a pensar i a anar més enllà, a descobrir realitats amagades i, sobretot, a qüestionar-nos-les.

Alhora, pensem que és bo potenciar la intel·ligència emocional de l'alumnat com a forma d'interacció amb el món a l'hora de compartir els nostres sentiments com a éssers socials que som. L'emoció també pot arribar per altres vies, com ara en veient les conclusions racionals a què s'ha arribat o pel que s'és capaç de crear en grup. De fet, la poesia té un dels seus temes bàsics en les emocions, els sentiments humans. I, a més de fer més intens l'aprenentatge, les emocions faciliten la motivació pel projecte i, de retruc, la gestió de les pròpies emocions i el gust per la lectura. I és que pensem que la competència literària s'adquireix a partir, justament, del gaudi. Per això calen poemes amb certa potencialitat reflexiva, d'aquí que donem al corpus de poemes una importància cabdal a l'hora d'abordar el projecte.

DIGITALITZACIÓ I TRANSDISCIPLINARIETAT

Aquest es tracta d'un projecte que promou la relació entre la lectura literària i l'ús de les TIC tot partint de la premissa que l'alumnat implicat està alfabetitzat digitalment. Per això els demanem que posin en joc els coneixements previs d'aquest àmbit que ha adquirit prèviament tant dins com fora del context escolar.

A més, plantejem un seguit d'activitats que trenquen la distribució clàssica d'assignatures i esdevé un projecte interdisciplinari. Així, a més de traspasar les matèries lingüístiques i literàries i d'irrompre en l'àmbit digital, aquest projecte transversal també es mou en el terreny artístic i de cultura i valors. La poesia és també temps i espai: ens ho varen ensenyar els avantguardistes i en aquesta unitat didàctica se'ns fa més evident que mai: és forma, és color, és tipografia, és disseny, moviment... La poesia també té

una clara dimensió ètica, ja que és una font de coneixement, transmissora de valors i de cultura que fomenta l'educació integral de l'ésser humà per formar lectors crítics i ciutadans reflexius, conscients de l'herència cultural que hem rebut i que som capaços de projectar.

5.2. El disseny de la seqüència didàctica

La planificació detallada d'una activitat d'aquestes característiques és indispensable per garantir-ne el seu èxit. En aquest sentit, entenem la seqüència didàctica com una unitat d'ensenyament-aprenentatge formada per una sèrie de tasques orientades a una finalitat: la producció d'un text, en aquest cas, audiovisual. Tant en el desenvolupament del concepte de seqüència didàctica de Camps (2003) com en el de Vilà (2002), se suggereix que tinguin una durada d'entre 6 i 10 sessions i amb uns objectius concrets, limitats i compartits per l'alumnat. Alhora, creiem que els criteris d'avaluació també han de ser coneguts – i, si cal, consensuats– pel professorat i l'alumnat per tal d'assolir amb èxit les competències que es treballen en les activitats.

En el nostre cas, plantegem que la durada de les sessions sigui de dues hores ja que, d'aquesta manera, evitem de fragmentar excessivament les activitats d'aprenentatge i fomentem el treball en equip autònom, continuat i profund. En general, plantegem un treball ordenat i sistemàtic, de caire eminentment pràctic i basat en l'anàlisi de bons models. Així, després d'una primera part de presentació del projecte en què compartim els objectius d'aprenentatge, les activitats i els criteris d'avaluació i l'estructura de les sessions, procedim a l'elaboració dels grups de treball segons les competències individuals dels alumnes, bo i fomentant la creació de grups heterogenis amb la presència d'alumnat expert en matèria de gravació i edició d'imatge en tots els equips. A partir d'aquest moment, l'alumnat se situa al centre de l'aprenentatge i el paper del professorat és el de guia i assessor.

5.3. La selecció del corpus poètic

L'establiment del corpus poètic d'aquesta activitat és una tasca important i, alhora, complexa, que no presenta una solució única i que es pot adaptar en funció de diverses variables com ara la situació geogràfica, el tipus de centre, el nivell de l'alumnat, el tipus de literatura a treballar... Així doncs, creiem que el corpus ha de ser ampli, divers, dinàmic, revisable, adaptable i, sobretot, adequat als interessos i al nivell de l'alumnat. A més, és indispensable que els poemes tinguin certa potencialitat reflexiva per tal que la reflexió esdevingui un estímul real per a la creació.

En aquest sentit, volem destacar el potencial i la idoneïtat de la poesia contemporània per a aquest tipus de projecte. Pensem que es tracta de la poesia que es troba més propera als interessos de l'alumnat: variada de formes, enllaçada amb les noves tecnologies, dipositària de la tradició anterior i oberta al plantejament de propostes que impliquin l'alumnat en la realitat més propera.

Així doncs, els poemes contemporanis, pel seu caràcter obert, admeten interpretacions múltiples, cosa que augmenta tant la creativitat de l'alumnat com la potencialitat de representació de les obres. A més, la poesia contemporània té una càrrega crítica i reflexiona sobre la societat bo i denunciant injustícies, contrastant opinions... D'aquesta manera es poden treballar qüestions que responen a les preocupacions interessos i motivacions de l'alumnat i, alhora, es treballen valors universals que ens caracteritzen com a humans i com a ciutadans.

Donades aquestes condicions, en el nostre cas hem optat per suggerir la tria del web "Viu la poesia" ¹⁵, en concret, la de l'apartat "Joves i adults". Conté diversos apartats temàtics¹⁶ i es tracta d'una selecció feta a partir d'uns criteris que compartim amb els seus autors i que tot seguit exposem.

- 1-Poesia contemporània¹⁷.
- 2- Màxima varietat de formes: poemes rimats, en vers lliure, visuals, sonors.
- 3- Diversitat de generacions: de principis a finals del segle XX.
- 4- Diversitat territorial: presència d'autors de tot el domini lingüístic.
- 5- Ampliació del cànon: autors canònics i d'altres que no ho són.
- 6- Presència de dones.
- 7- Relació amb altres textos o arts: intertextualitats.
- 8- Possibilitats d'explotació didàctica del poema.
- 9- Possibilitat d'aprendre altres coses o d'anar més enllà: els problemes socials d'avui dia, les desigualtats mundials, la globalització...
- 10- Varietat en la dificultat de comprendre'n el sentit o el vocabulari.

En tot cas, pensem que és bo potenciar la selecció del poema per part de l'alumnat, tant dins del cànon proposat com, si s'escau, amb noves propostes. I és que la llibertat de tria és una manera de donar veu al grup, d'exposar la pròpia visió del món, de fomentar la creativitat i, alhora, afavorir un vincle afectiu amb l'obra que ens podrà garantir un millor resultat d'interpretació i de creació. D'aquesta manera és com pretenem fer de la poesia un gènere assequible i apreciable per tal que puguem arribar a fomentar l'hàbit lector de poesia entre l'alumnat, un dels objectius clau del projecte. I és que com ja hem explicat més amunt, som conscients de la importància de l'experiència literària en la construcció de la identitat, tant personal com col·lectiva.

¹⁵ Web realitzat pel grup Poció (Poesia i Educació) de la Universitat de Barcelona. Investigadora Principal: Glòria Bordons. Coordinadora del web: Lis Costa. <<http://www.pocio.cat/elgrup.php>>. [Darrera consulta: 15 de gener de 2017].

¹⁶ Amor, mort, jo, quotidianitat, ciència, joc, guerra, compromís social, esport, poesia, arts, territori

¹⁷ Bordons (2016), prenent el relleu d'Arenas i Madrenas (2009), entenen com a contemporània la poesia conreada des de principis del segle XX fins a l'actualitat.

6. ACTIVITATS: GUIA PER AL DISSENY

En aquest apartat detallem les activitats d'avaluació que s'han dissenyat per a cadascuna de les competències i dels objectius didàctics que comprenen aquesta unitat didàctica, desglossades per àmbits de coneixement: artístic, digital, lingüístic i literari i de cultura i valors. Així doncs, cada objectiu didàctic pot correspondre a una o a més d'una activitat d'avaluació que, al seu torn, disposa d'una eina d'avaluació¹⁸.

Volem destacar que, a l'hora de proposar les tasques, hem situat l'obra poètica al centre i que, a més, hem partit de les premisses metodològiques descrites en l'apartat anterior. L'objectiu és que els alumnes, al llarg de les activitats, vagin construint el seu propi aprenentatge tot buscant, col·laborativament, les millors solucions per tal de resoldre les tasques encarregades per tal d'assolir l'objectiu final: gaudir de la poesia amb l'elaboració d'un vídeo poema. Així, per distribuir la feina i garantir el seu aprenentatge, hem proposat plantilles d'observació i d'avaluació per a cadascuna de les activitats. La intenció és la d'oferir una seqüència didàctica flexible i adaptable a diferents gèneres poètics, tipus de centre i fins i tot nivells educatius.

Àmbit artístic

O1.3. Descriure amb precisió les característiques dels elements en produccions artístiques més complexes i detectar les relacions i les estratègies compositives.

ACTIVITAT 1. Anàlisi de models de vídeo poesia

Aquesta competència analítica té per objectiu la comprensió del discurs artístic. En concret, posa en joc les capacitats del sistema sensorial i, alhora, activa les capacitats cognitives. Així doncs, l'activitat 1, que treballa aquesta competència es fonamenta en un aprenentatge reflexiu. Com que pensem que és bo vincular l'anàlisi de les produccions artístiques amb els processos de creació, concebem aquesta tasca com a antesala de l'objectiu final de la unitat. Això ha de fer reflexionar els alumnes sobre les decisions que han pres els creadors dels vídeo poemes i quines hauran de prendre ells a l'hora d'elaborar el seu propi projecte.

També pensem que és bo de connectar l'anàlisi de les produccions artístiques a l'activitat de discussió. Per això l'activitat 1 inclou un apartat de debat entre els alumnes de l'aula per tal que contrastin les seves opinions al voltant del visionat dels vídeo poemes proposats. I és que entenem que l'anàlisi és complet quan es comparteix i es contrasta amb altres anàlisis.

Si ens endinsem en les destreses artístiques, ens trobem amb l'anàlisi de la música de la composició visual i plàstica. Pel que fa a la primera, demanem als alumnes que descriguin les relacions entre els seus elements (ritme, melodia, textura, harmonia, timbre, dinàmica, forma, gènere i estil) així com les emocions que els suggereix. Quant a la segona, les produccions artístiques a analitzar són els vídeo poemes proposats com a model. Així doncs, es tracta de produccions audiovisuals que s'han de descriure en un

¹⁸ Veure l'annex 6: activitats d'avaluació i instruments d'avaluació.

primer moment apuntant els llenguatges artístics que hi prenen joc; en segon lloc, cal copsar les relacions que s'estableixen entre ells i quines sensacions produeixen i, posteriorment, copsar i interpretar la relació entre el contingut del poema i la tècnica artística escollida per representar la composició. Finalment, les composicions s'han de comparar entre elles¹⁹.

O5.3. Compondre produccions artístiques amb coherència i coneixement dels llenguatges propis, amb autonomia i iniciativa, partint de l'experiència pròpia i de manera imaginativa, a partir d'unes pautes obertes.

ACTIVITATS 5 i 6. Rúbrica d'avaluació del vídeo poema (apartat 1. ÀMBIT ARTÍSTIC: Composició)

Pensem que per tal d'assolir aquest objectiu didàctic cal fomentar la creativitat en el procés compositiu i, per això, creiem necessari proposar activitats que permetin experimentar amb les possibilitats que potencii el treball creatiu a través dels elements visuals, sonors, espacials, temporals i corporals. El punt de partida, aquí, és el text, el poema, que s'ha de representar audiovisualment mitjançant una composició artística. Es tracta, doncs, d'un punt de partida prou ric en possibilitats i que suposa un repte per a l'alumnat que afavoreix també una resposta rica i complexa, oberta a múltiples solucions i original en cadascuna d'elles.

Per tal d'abordar aquest objectiu, s'ofereixen referents de model, en el nostre cas, els vídeo poemes de Josep Porcar. D'aquesta manera, les estratègies compositives utilitzades pel vídeo poeta poden servir d'inspiració, de punt de partida per als nostres alumnes.

Aquest objectiu s'avalua mitjançant una activitat compositiva elaborada en grup col·laboratiu i, a més, es demana es demana als alumnes una revisió del projecte a partir dels suggeriments dels altres companys per tal d'aconseguir una millora del treball bo i assolint un resultat final més acurat, fent èmfasi en els detalls. És per això que l'avaluació d'aquest objectiu didàctic es concep en dues fases: la presentació del treball provisional, que potencia un diàleg entre els alumnes i el professorat amb propostes de millora (Activitat 5) i la presentació definitiva del treball (Activitat 6).

O7. 3. Mostrar capacitat per organitzar el projecte autònomament i desenvolupar les fases. Ser capaç de treballar amb diferents disciplines, treure i argumentar les conclusions del treball realitzat.

ACTIVITAT 3. Disseny del pla de treball

ACTIVITAT 4. Autoavaluació del procés de treball

L'acompliment d'aquest objectiu implica, sobretot, una participació activa en el projecte per part de l'alumnat i, més encara, suposa concebre l'aula com un espai d'investigació i de reflexió on es treballa a partir del diàleg per tal de construir un producte concret: el vídeo poema. D'aquesta manera, tant a l'hora de dissenyar el pla de treball (Activitat 3) com en el moment d'autoavaluar el procés de treball (Activitat 4) pretenem estimular un treball d'organització i de reflexió per tal que els alumnes aprenguin a

¹⁹ L'activitat 1 podria incloure una fitxa d'anàlisi més detallada dels vídeo poemes, però pretenem que el procés de reflexió sigui prou obert per tal de fomentar la capacitat d'anàlisi de l'alumnat.

autogestionar-se en equip, a distribuir-se els rols i a buscar vies de consens. I sempre prenent l'art com a eina de comunicació dins del grup.

O9. Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.

ACTIVITAT 4. Autoavaluació del procés de treball

ACTIVITAT 8. Coavaluació final del projecte

Aquest objectiu clau en el marc d'aquest projecte té per finalitat promocionar el gaudi de les experiències i de les creacions artístiques. S'intenta, doncs, d'apropar l'alumne al fet artístic des del punt de vista estètic partint de l'educació del gust i de la sensibilitat. Per això, pensem que si els exemples i les activitats proposats, això és, els poemes i els vídeo poemes, s'adapten al nivell de comprensió i als interessos dels alumnes i, a més, es poden compartir en grup, podrem fomentar hàbits de consum cultural entre els adolescents.

A més, el mateix resultat del projecte, els vídeo poemes elaborats pels alumnes, són un material altament apte per ser exposats en celebracions del centre escolar (Nadal, Sant Jordi, jornada de portes obertes...), on es poden presentar com a activitats merament autotèliques que permetin difondre el gaudi per les creacions artístiques i, així, convertir l'art en un aspecte integrat en la vida quotidiana.

Si, a més, els alumnes saben amb anterioritat que les seves obres seran exposades, podran cercar de connectar amb el públic tot compartint una emoció estètica i, posteriorment, valorar-ne el seu impacte. Alhora, també podem fomentar l'activitat de l'espectador involucrant-lo en l'avaluació del projecte mitjançant, per exemple, una votació popular.

Àmbit digital

C3.3 Realitzar produccions multimèdia a partir de materials propis o aliens, que combinin elements audiovisuals diversos, tot aplicant-hi les funcions estàndards dels programes d'edició.

ACTIVITATS 5 i 6. Rúbrica d'avaluació del vídeo poema (ÀMBIT DIGITAL, apartats 2, 3 i 4: enregistrament, música i imatge i estructura)

L'assoliment d'aquesta competència suposa l'ús d'aplicacions i programes relacionats amb l'audiovisual (so, imatge fixa i imatge en moviment), amb la finalitat de realitzar una producció complexa en un format i una resolució adients a la tasca: un vídeo poema. El resultat, doncs, haurà d'incloure veu en off, imatge fixa i/o en moviment, música i efectes sonors que hagin estat captats i editats per l'alumnat, bo i respectant l'ètica i la legalitat de les aplicacions i de les produccions audiovisuals. Per tant, de retruc es treballa també la competència bàsica 11 de l'àmbit digital²⁰. És important destacar que aquí ens servirem dels coneixements que els estudiants tinguin d'aquests elements i que hagin pogut adquirir anteriorment en altres matèries curriculars, com ara tecnologia, així com en contextos no escolars.

C6.3. Organitzar, usar i configurar, de manera autònoma amb criteri propi, un entorn personal d'aprenentatge, que

²⁰ Actuar de forma crítica i responsable en l'ús de les TIC, tot considerant aspectes ètics, legals, de seguretat, de sostenibilitat i d'identitat digital.

inclogui el dossier personal d'aprenentatge, utilitzant aplicacions avançades de cerca, i aplicacions estàndards de creació i de sistemes d'intercanvi de comunicació.

ACTIVITAT 7. El blog del grup: diari de classe

L'objectiu d'aquesta competència és fomentar l'autonomia de l'alumnat per tal que organitzi el seu espai personal d'aprenentatge. D'aquí que proposem un blog a mode de carpeta d'aprenentatge digital (*eportafolis*) amb la finalitat d'enregistrar el propi aprenentatge i de reflexionar-hi. Així, l'entenem com un espai on els membres del grup van anotant de manera ordenada i cronològica tot el procés seguit durant el projecte, tant els documents significatius que evidencien els progressos com els que serveixen per reflexionar o planificar necessitats, interessos, qüestions organitzatives, dubtes, resultats...

C7.3. Organitzar i gestionar sistemes comunicatius interpersonals per comunicar-se i publicar-hi amb criteris d'adequació.

ACTIVITAT 7. El blog del grup: diari de classe

Aquesta competència es treballa amb el disseny i l'actualització del blog de treball del grup cooperatiu, que esdevé un espai de comunicació interpersonal així com de la publicació del procés de la tasca final, el vídeo poema. A més, aquí cal desenvolupar una identitat digital, tant arran de la presència conscient com inconscient a la xarxa. Alhora, es fomenta la lectura, el seguiment i la intervenció dels blogs dels companys d'aula per tal de fer aportacions constructives i enriquidores a la seva evolució i als seus aprenentatges.

C8.3 Participar, desenvolupar, organitzar i gestionar un entorn de treball col·laboratiu, i realitzar-hi activitats col·laboratives.

ACTIVITAT 7. El blog del grup: diari de classe

Fixem la gestió d'un blog del grup com a entorn de treball virtual col·laboratiu on participar, desenvolupar, organitzar i gestionar les activitats del projecte. Com en el treball d'altres competències, aquí també ens servim dels coneixements previs que té l'alumnat, tant pel que fa en qüestions tècniques com aspectes relacionats amb la comunicació. Pensem que el blog és una eina que potencia l'enfocament globalitzador així com el treball per projectes interdisciplinaris. A l'hora de programar aquesta activitat cal tenir en compte algunes qüestions relacionades amb la dinàmica de grup, com són la periodicitat de les intervencions, el repartiment de rols, la signatura de les intervencions, les aportacions en d'altres blogs de l'aula... El que és bo d'aquesta activitat és que les intervencions es poden visualitzar al llarg de tot el procés d'aprenentatge.

Àmbit lingüístic i literari

(C3.1.). Localitzar, seleccionar i organitzar la informació de fonts de caràcter general (diccionaris, enciclopèdies, cercadors, webs...) atenent el context comunicatiu i la intenció comunicativa.

ACTIVITAT 2. Selecció i anàlisi del poema escollit

Aquesta competència té per objectiu fomentar l'autonomia de l'alumnat a l'hora d'adquirir coneixement. D'aquí que l'activitat relacionada plantegi una tasca de cerca d'informació fora de l'aula, en concret, a la biblioteca del municipi. L'objectiu és que l'alumnat des desplaci fins a aquest equipament públic, preguntant a les bibliotecàries on localitzar el poema que cerquen i es familiaritzi amb els catàlegs de cerca.

Per això plantejem una activitat guiada amb preguntes concretes que l'alumnat haurà de respondre per tal de localitzar el poema triat i per demostrar que s'ha dirigit físicament a la biblioteca.

(C8.3). Produir textos orals molt ben organitzats i enllaçats, amb registre adequat, amb correcció lèxica, morfosintàctica i prosòdica, i amb bon ús dels elements no verbals.

ACTIVITATS 5 i 6: Vídeo poema (primera versió i versió definitiva)

La programació d'aquesta activitat desenvolupa algunes de les habilitats de l'expressió oral, en concret, les vinculades a la lectura en veu alta –en aquest cas, d'un poema– i que hem agrupat en tres apartats: dicció (vocalització i pronúncia), interpretació (entonació i expressivitat) i ritme (puntuació, velocitat i fluïdesa). Aquest és un tipus d'activitat d'ús formal –per bé que llegit– de la llengua oral, pensat per ser penjat a la xarxa. Pensem que a l'hora de proposar aquesta activitat és clau mostrar bons models de rapsodes destacats del nostre país.

(C10.3) Llegir obres de manera autònoma i conèixer autors i autores tot contextualitzant-los en el seu període històric, social, literari i estètic.

ACTIVITAT 2. Selecció i anàlisi del poema escollit

ACTIVITAT 9. Conversa final

Aquesta competència es desenvolupa en dues activitats. Per una banda, en la selecció, l'anàlisi i la contextualització del poema escollit (Activitat 2) i, per l'altra, en la conversa final (Activitat 9), on es pot observar la capacitat autònoma de l'alumnat així com la seva capacitat d'interpretar l'obra i de sintetitzar-ne el procés de treball.

És interessant proporcionar una relació tant de poemes clàssics de la literatura catalana com de poemes més actuals, de manera que la tria sigui motivadora per a l'alumnat i, alhora, es proporcioni un referent literari significatiu. A més, pensem que la lectura compartida dels poemes per tal d'analitzar-los, contextualitzar-los i, en última instància, interpretar-los, tant artísticament com oralment, és un exercici interessant per aproximar l'alumnat a l'univers poètic: temes, llenguatge,

Amb les activitats relacionades amb aquesta competència intentem aprofundir i motivar la lectura literària entesa com un art. A més, els exercicis plantejats tendeixen a fomentar l'educació estètica de l'alumnat.

(C11.3) Expressar opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant subgèneres, eixos temàtics i tòpics i trets estètics en relació amb altres obres, temes i motius, i interpretant i valorant recursos literaris.

ACTIVITAT 2. Selecció i anàlisi del poema escollit

ACTIVITAT 7. El blog del grup: diari de classe

Plantejem dues activitats per desenvolupar aquesta competència. Per una banda, la selecció i anàlisi del poema escollit (Activitat 2), que plantejem com un comentari de text oral en grup davant de la resta dels alumnes de l'aula, amb una pauta detallada dels punts a tractar i, per l'altra banda, la descripció d'aquestes opinions raonades al blog del projecte, tant el propi com amb els comentaris en els altres blogs de l'aula (Activitat 7). Comptat i debatut, les activitats es dirigeixen a consolidar el gust per la lectura a partir del major coneixement d'aquells aspectes que fan de la literatura un art.

(A1) Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

ACTIVITAT 9: Conversa final

Després d'elaborar els vídeo poemes, l'activitat 9, la conversa final, té com a un dels objectius principals reflexionar sobre l'hàbit de la lectura per fomentar el gaudi personal i, en darrera instància, la construcció del gust propi. Per això s'hauran proposat poemes variats i selectes, pensant en els interessos i les motivacions de l'alumnat. Per tal de contagiar-los aquest hàbit i, especialment, el gust per la lectura, també potenciem la figura del professor model com a bon lector i escriptor, la biblioteca del centre educatiu com a espai de dinamització.

Ara bé, som conscients que aquest hàbit no es pot assolir amb una activitat aïllada d'un projecte concret. I, per això, és interessant que el centre pugui dedicar un temps fix a la lectura i a l'escriptura, fomentar les activitats, tant lliures com guiades i fomentar la participació dels alumnes en la gestió de biblioteca del centre: catalogació de llibres, manteniment del fons, dinamització a través de lectures dramatitzades, fòrums de llibres, trobades amb autors, exposicions, tertúlies de pares i mares, intercanvis de llibres... Totes aquestes activitats poden contribuir pedagògicament a establir actituds positives tant a l'hora de llegir com a l'hora d'escriure. A més, creiem que cal oferir un ventall ampli de lectures obligatòries o recomanades, no restringides a les assignatures de llengua, amb activitats d'avaluació també variades que potenciïn diverses habilitats de l'alumnat en relació amb la competència lectora i destinades, sobretot, a encomanar el gust per la lectura. En aquest sentit, pensem que cal relacionar la lectura amb l'escriptura, bo i oferint activitats variades com redacció de finals alternatius a les obres, diaris de lectura, cartes als autors, ressenyes, etc.

Àmbit cultura i valors

C8. Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques.

ACTIVITAT 2. Selecció i anàlisi del poema escollit

ACTIVITAT 9. Conversa final

Aquesta competència té per objectiu analitzar i comprendre les idees, els temes i els valors que es desprenen dels textos treballats: els poemes i els vídeo poemes. Les activitats proposades tenen com a finalitat, per una banda, valorar la seva dimensió del text escrit, el poema, per tal de copsar-ne el significat, comprendre'l, situar-lo en el seu context per tal de poder-lo representar artísticament i gaudir-ne (Activitat 2) i, per l'altra, proposar els vídeo poemes com a font de discussió de la dimensió ètica (Activitat 9).

7. AVALUACIÓ: PREMISSES I OBJECTIUS

Partim de la idea que l'alumne se situa al bell mig del procés ensenyament-aprenentatge, d'aquí que en aquest projecte posem èmfasi en dos sistemes d'avaluació transversals: l'autoavaluació i la coavaluació o avaluació entre iguals. Ara bé, la qualificació d'aquesta unitat didàctica recau en tots els agents implicats en el projecte: l'alumnat, el professorat i els companys d'aula. Així, segons la naturalesa de cada activitat, uns i/o d'altres en prenen part par tal d'aconseguir una avaluació global: inicial, on s'avaluen els coneixements previs dels estudiants (Activitat 1), formativa o continuada, processual (Activitats 2, 3, 4, 5, 7, 8 i 9) i final o sumativa (Activitat 6, 9).

D'aquesta manera, a més d'avaluar el producte final, el vídeo poema, també avaluem el procés d'aprenentatge dels estudiants per tal d'oferir ajudes i de flexibilitzar, si cal, algunes decisions tenint en compte els diversos ritmes d'aprenentatge i les necessitats dels estudiants. Com diu Sanmartí, "l'avaluació consisteix en detectar problemes i plantejar-ne les solucions" (Sanmartí, 2017). En aquest sentit, pensem que l'avaluació ha de fomentar l'assoliment de les competències treballades i, per fer-ho, és imprescindible mantenir l'alumnat engrescat amb el projecte. A més, és clau que l'avaluació parteixi d'uns criteris coneguts i, si convé, consensuats, per avaluadors i avaluats i que compti amb uns instruments d'avaluació diversos i variats per tal de valorar diverses habilitats des de diverses perspectives. Així, en aquest projecte utilitzem des de qüestionaris fins a debats, preguntes obertes, llistes de comprovació, textos rúbriques d'avaluació o textos d'assoliment.

El fet que el resultat final del projecte, el vídeo poema, estigui enregistrat en facilita la tasca d'avaluació, ja que permet una segona o tercera visualització, si calen, i, a més, facilita la consciència dels aspectes millorables. En aquest sentit, cal dir que considerem els errors com a font d'aprenentatge així com les situacions problemàtiques com a reptes a superar i com a oportunitats per desenvolupar els aspectes actitudinals de l'alumnat. Al seu torn, l'eina amb què s'avalua el vídeo poema –la rúbrica d'avaluació– és un instrument que permet d'objectivar la valoració, ja que es tracta d'una taula descriptiva, detallada i argumentada dels elements a puntuar. És imprescindible que l'alumnat conegui la rúbrica abans d'iniciar l'activitat i, a més, en pugui suggerir modificacions. I és que pensem que la participació de l'alumnat en el disseny dels instruments d'avaluació afavoreix la consciència del nivell assolit i de les qüestions a millorar, els processos d'autonomia i de responsabilitat, la capacitat de gestionar el propi aprenentatge i la comprensió dels criteris d'avaluació.

Àmbit artístic

(O1.3). Descriure amb precisió les característiques dels elements en produccions artístiques més complexes i detectar les relacions i les estratègies compositives.

Per a l'avaluació d'aquesta competència es té en compte tant la descripció dels elements dels llenguatges artístics, això és, la complexitat i la riquesa del nombre d'elements observats, l'apreciació dels detalls de

les obres analitzades, la precisió en les descripcions i les argumentacions de les idees així com la descripció dels sentiments i de les emocions que produeix l'obra artística en l'alumnat.

(O5.3). Compondre produccions artístiques amb coherència i coneixement dels llenguatges propis, amb autonomia i iniciativa, partint de l'experiència pròpia i de manera imaginativa, a partir d'unes pautes obertes.

Pel que fa a la composició, es valora que l'alumnat busqui variants possibles, més enllà de les solucions tradicionals. Es valora que aconsegueixi una composició dinàmica que impliqui un treball compositiu reflexionat: espais buits, interrelació figura i fons, pesos i equilibris... També es té present l'exploració de les possibilitats compositives del color.

(O7.3). Mostrar capacitat per organitzar el projecte autònomament i desenvolupar les fases. Ser capaç de treballar amb diferents disciplines, treure i argumentar les conclusions del treball realitzat.

A més de l'observació i de l'escolta durant les sessions de treball, per tal d'avaluar aquesta competència el professorat disposa del pla de treball dissenyat pels alumnes (Activitat 3) així com del qüestionari d'autoavaluació del procés de treball (Activitat 4). Aquestes activitats tenen per objectiu aconseguir una bona planificació del projecte artístic i, alhora, detectar mancances durant el procés per tal de poder-les resoldre i redirigir, si cal, l'organització interna del grup.

(O9). Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.

Un dels objectius d'aquest projecte és transmetre el gust per l'art, també i especialment fora de l'àmbit escolar. D'aquí que s'intenti de proporcionar una vivència artística compartida plaent tant des del punt de vista emocional i sentimental com intel·lectual.

Totes les activitats que es realitzen al llarg de la seqüència didàctica permeten de copsar el grau de gaudi de l'alumnat a l'entorn de les experiències i creacions artístiques. Això no obstant, per tal d'objectivar l'avaluació i per valorar més concretament el procés d'assoliment de la competència, ens centrem en dos moments: una fase intermèdia en què fem reflexionar l'alumnat sobre el seu procés de treball (Activitat 4) i una fase final (Activitat 8) en què, entre tots i de manera compartida, es coavalua tant el funcionament de l'equip com l'actitud de l'alumnat davant de l'art.

Àmbit digital

(C3.3). Realitzar produccions multimèdia a partir de materials propis o aliens, que combinin elements audiovisuals diversos, tot aplicant-hi les funcions estàndards dels programes d'edició.

Cal vincular l'avaluació d'aquesta competència als aspectes tècnics, deslligats del contingut del projecte, ja que l'assoliment es demostra en els aspectes formals a l'hora de crear un document digital: el vídeo poema. Per això creem tres apartats en la rúbrica d'avaluació del projecte on valorem el nivell d'assoliment dels aspectes següents:

1. L'enregistrament: captura so, fotografia i vídeo i utilitza, de manera autònoma, criteris del llenguatge visual.

2. La música i la imatge: edita, de manera autònoma, tot integrant arxius diversos.

3. L'estructura del vídeo: integra so, imatges i vídeos en entorns digitals.

L'avaluació d'aquesta competència és de caràcter col·laboratiu, de manera que intentem afavorir un intercanvi de coneixements sobre l'ús d'aplicacions.

(C6.3). Organitzar, usar i configurar, de manera autònoma amb criteri propi, un entorn personal d'aprenentatge, que inclogui el dossier personal d'aprenentatge, utilitzant aplicacions avançades de cerca, i aplicacions estàndards de creació i de sistemes d'intercanvi de comunicació.

Aquí avaluem el procés de millora dels estudiants així com la construcció del propi sistema personal d'aprenentatge, el blog, una eina que s'enriqueix progressivament per tal d'afavorir l'autonomia i l'eficàcia de l'alumnat a l'hora de resoldre el projecte que té entre mans. L'activitat té, sobretot, un caràcter formatiu i reflexiu, on són tan importants les aportacions pròpies com les alienes. Tot i ser una activitat que s'avalua al final del projecte, s'enceta amb l'arrencada de la seqüència didàctica i ha d'esdevenir des del principi un espai d'organització i reflexió dels aprenentatges presentat de manera coherent i autònoma.

(C7.3). Organitzar i gestionar sistemes comunicatius interpersonals per comunicar-se i publicar-hi amb criteris d'adequació.

L'avaluació de la competència se centra en l'ús que el grup i, més en concret, els alumnes fan del sistema de comunicació: el blog, tant del propi com les aportacions en els blogs dels companys. Aquí cal tenir en compte el missatge, el destinatari, el codi, el registre, les regles del sistema...

(C8.3). Participar, desenvolupar, organitzar i gestionar un entorn de treball col·laboratiu, i realitzar-hi activitats col·laboratives.

Per tal d'avaluar aquesta competència cal tenir ben definides les fites del treball a assolir així com el grau de participació de l'alumnat en la gestió de l'entorn col·laboratiu. En aquest sentit, l'avaluació consta de dues parts: una de grup i una d'individual. En la gestió del blog del grup col·laboratiu, es valora que s'hi incloguin totes les passes del treball realitzat; pel que fa a l'avaluació individual, demanem a l'alumnat que reflexioni tant sobre el propi procés d'aprenentatge com sobre el dels companys. Per això és clau el seguiment individual de les intervencions dels diferents membres, una tasca que l'eina col·laborativa escollida, el blog, ens permet de visualitzar.

Àmbit lingüístic

(C3.1.). Localitzar, seleccionar i organitzar la informació de fonts de caràcter general (diccionaris, enciclopèdies, cercadors, webs...) atenent el context comunicatiu i la intenció comunicativa.

L'avaluació d'aquesta competència es basa en el procés de recollida d'informació, és a dir, la localització del poema a la biblioteca del municipi i la descripció detallada d'aquesta tasca, bo i demostrant que s'hi ha anat físicament, que s'ha parlat amb el personal de la biblioteca, s'ha utilitzat el catàleg del lectura pública i, en darrera instància, s'ha localitzat l'exemplar escollit. Per evitar imprevistos, l'alumnat pot tenir preparats tres poemes diferents a localitzar.

(C8.3). Produir textos orals molt ben organitzats i enllaçats, amb registre adequat, amb correcció lèxica, morfosintàctica i prosòdica, i amb bon ús dels elements no verbals.

Cal dir aquí que l'avaluació dels apartats corresponents a la rúbrica d'avaluació és individual, de manera que cada membre del grup ha d'introduir la pròpia veu en off al vídeo poema dissenyat i editat en grup. Aquí, a més, no s'avalua la comunicació no verbal perquè no es pot recollir en el format de vídeo que, per contra, sí que facilita l'avaluació dels ítems de la competència ja que es pot repetir tantes vegades com calgui en tractar-se d'una activitat enregistrada.

L'avaluació de l'activitat es planteja en dues fases. Així, en l'activitat 5 els grups mostren les pròpies produccions a la resta de l'aula i, un cop visionades, es revisen les errades i es proposen estratègies de millora. D'aquesta manera, es dona l'oportunitat de millorar a l'alumnat i es fomenta la cerca del rigor i de l'excel·lència en una activitat enregistrada que posteriorment serà difosa a la xarxa.

Els indicadors que utilitzem a l'hora d'avaluar aquesta competència són:

DICCIÓ: vocalització i pronúncia. L'articulació dels mots és clara, s'entén perfectament tot el que diu. La pronúncia és correcta en funció de la seva varietat dialectal.

INTERPRETACIÓ: expressivitat i entonació. Projecta la veu i el volum és correcte, ni massa baix ni massa alt. L'entonació respecta els signes de puntuació i és natural i viva: ni neutra o monòtona ni exagerada o artificial. L'expressivitat i l'èmfasi s'adeqüen al tema del poema.

RITME: puntuació, velocitat i fluïdesa. La lectura és fidel als signes de puntuació del poema, bo i fent les pauses corresponents. La velocitat és adequada: ni massa ràpida ni massa lenta, de manera facilita la comprensió del poema. El ritme és fluid i la lectura no mostra entrebancs: el lector demostra que coneix el text.

(C10.3) Llegir obres de manera autònoma i conèixer autors i autores tot contextualitzant-los en el seu període històric, social, literari i estètic.

A l'hora d'avaluar aquesta competència es tindrà en compte el grau d'aprofundiment en la lectura: l'anàlisi, la contextualització i la interpretació del poema escollit. L'alumnat haurà d'exposar-ho oralment en una presentació davant la resta de la classe, que omplirà un test d'assoliment per comprovar que el grup ha realitzat la tasca satisfactòriament.

(C11.3) Expressar opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant subgèneres, eixos temàtics i tòpics i trets estètics en relació amb altres obres, temes i motius, i interpretant i valorant recursos literaris.

L'avaluació d'aquesta competència se centra en la capacitat de parlar sobre un poema en el marc d'un treball col·lectiu d'exposició oral (Activitat 2) i debat escrit (Activitat 7). En aquest sentit, l'activitat 2 s'avalua a partir d'un test d'assoliment de l'exposició oral, mentre que l'activitat 7 s'avalua quantitativament a partir d'un registre de les entrades al blog (propri i dels companys) així com de la qualitat d'aquestes entrades.

(A1) Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

L'assoliment d'aquesta competència és difícil de certificar, especialment pel que fa al gust per la lectura. En aquest cas, l'avaluació es realitza al final de la seqüència didàctica, amb un debat sobre el procés de treball seguit, la valoració dels treballs realitzats per tots els grups de treball i els interessos desvetllats. A partir d'aquesta conversa guiada però relaxada i tranquil·la, s'intenten de copsar les actituds envers la lectura que han pogut adquirir els alumnes al llarg del projecte, els propis hàbits i les motivacions de l'alumnat.

Com a indicadors de l'avaluació utilitzem: el nombre de llibres demanats a la biblioteca, la freqüència de lectura voluntària, la implicació afectiva amb la lectura, la pertinença a clubs de lectura o a xarxes socials literàries, la realització de recomanacions literàries als companys, la pràctica voluntària de l'escriptura, la importància a què atorguen a la lectura i l'escriptura, la percepció de la utilitat de la lectura i l'escriptura per a la vida quotidiana i/o professional amb exemples... Per tal d'aconseguir una avaluació positiva de la competència és indispensable la justificació i la reflexió d'aquestes respostes.

Àmbit de cultura i valors

(C8). Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques.

La matèria objecte d'estudi d'aquesta activitat són dos relats literaris: els poemes escollits i els vídeo poemes elaborats en el projecte. Es proposa a l'alumnat que analitzi els valors que es desprenen d'aquests textos i que caracteritzen la nostra cultura: quina vigència tenen, quins problemes plantegen, quins són els límits s'hi poden establir... A més, es demana que es comparin aquests valors ètics amb els presents en d'altres obres artístiques i que l'alumnat manifesti la seva valoració personal de manera argumentada.

8. BIBLIOGRAFIA: FONTS DE REFERÈNCIA

8.1. El currículum de l'ensenyament secundari

AGUILAR, C. (1997). "El currículum ocult als llibres de text i de literatura infantil i juvenil". A: CANTERO, F.J; MENDOZA, Z; ROMEA, C: *Didáctica de la lengua y la literatura para una sociedad plurilingüe del siglo XXI*. Barcelona: Universitat de Barcelona, p. 141-146.

AULET, J; MARTÍ BERTRAN, P. (2007). *Dictamen sobre la situació de la literatura catalana a l'ensenyament secundari*. Barcelona: Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya.

CAMPS, A. (coord.) (2003). *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó (Biblioteca Articles, núm. 134).

Currículum d'educació secundària obligatòria (Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya). Decret 187/2015 de 25 d'agost. DOGC núm. 6945 – 28.8.2015. Disponible a: <<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6945/1441278.pdf>>. [Consulta: 2 de novembre de 2016].

Diccionari de competències clau (Barcelona Activa, Ajuntament de Barcelona). Disponible a: <http://w27.bcn.cat/porta22/cat/persona/competencies_clau/index.jsp>. [Consulta: 5 de novembre de 2016].

Documents per a l'organització i la gestió dels centres. Objectius prioritaris del sistema educatiu i projecte educatiu de centre. 23/06/2016. Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. <http://educacio.gencat.cat/documents/IPCNormativa/DOIGC/PEC_Objectius_projecte.pdf>. [Consulta: 20 de novembre de 2016].

"Les Competències clau: la formació al segle XXI": actes de la jornada del 27 de novembre de 1996. [Barcelona]: Generalitat de Catalunya, Institut Català de Noves Professions, 1997.

MALLART, Joan; SARRAMONA, Jaume. (2015, 2a edició). *Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Disponible a: <<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/col·leccions/competencies-basiques/eso/eso-linguistic-ca-es-literatura.pdf>>. [Consulta: 15 de novembre de 2016].

MARQUÈS, Pere; SARRAMONA, Jaume. (2015, 2a edició). *Competències bàsiques de l'àmbit digital*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Disponible a: <<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/col·leccions/competencies-basiques/eso/eso-ambit-digital.pdf>>. [Consulta: 13 de novembre de 2016].

PUIG, Armand; SARRAMONA, Jaume. (2015). *Competències bàsiques de l'àmbit de cultura i valors*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Disponible a: <<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/col·leccions/competencies-basiques/eso/eso-cultura-valors.pdf>>. [Consulta: 17 de novembre de 2016].

Recomanació del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per l'aprenentatge permanent (DOUE 30/12/2006) (2006/962/CE). Disponible a: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:ES:PDF>>. [Consulta: 9 de gener de 2017].

SANMARTÍ, Neus (2017, gener): "Si sabem que l'alumne aprèn, la nota és el de menys". *El diari de l'Educació*, Fundació Periodisme Plural. Disponible a: <<http://diarieducacio.cat/neus-sanmarti-si-sabem-que-lalumne-apren-la-nota-es-el-de-menys/>>. [Consulta: 15 de gener de 2017].

VALLÈS, Joan; MARTÍNEZ, Eva; SARRAMONA, Jaume. (2016). *Competències bàsiques de l'àmbit artístic: Música, Educació visual i plàstica*. Barcelona: Departament d'Ensenyament. Disponible a: <<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/col·leccions/competencies-basiques/eso/eso-ambit-artistic.pdf>>. [Consulta: 15 de novembre de 2016].

VILÀ, M. (coord.) (2002). *Didàctica de l'oral formal*. Barcelona: Graó.

8.2. La literatura i la poesia a l'ensenyament

Ballester-Roca, Josep; Ibarra-Rius, Noelia. (2016, abril). "La poesía en la educación lectora y literaria". A: *Textos: Didáctica de la lengua y de la literatura*, núm. 72, p. 8-15.

BORDONS (coord.) (2009). *La poesia contemporània*. Barcelona: Graó, núm. 169.

BORDONS (coord.) (2009). *Poesia i educació: D'Internet a l'aula*. Barcelona: Graó, Biblioteca d'Articles, núm. 170.

BORDONS, Glòria. (2016). "La poesia, fanal de l'educació". A: *Temps d'educació*, núm. 50, p. 11-30.

BORDONS, Glòria. (2016). "Poesía contemporánea en el aula: experimentalidad, multimodalidad e interdisciplinariedad como formas de reflexión, creación y emoción". A: *Edetania*, núm. 49, p. 45-60.

BORDONS, Glòria. (2016, febrer). "Poesía experimental catalana: reflexiones sobre experimentalidad, aprendizaje y emoción". *Estudios lambda. Teoría y práctica de la didáctica en lengua y literatura*, vol. 1, núm. 1, p. 1-25.

CORDÓN GARCÍA, José Antonio (2013). "La práctica de la lecto-escritura en el entorno digital. Una transformación en marcha". A: J. A. CORDÓN GARCÍA i altres (ed.). *Documentos electrónicos y textualidades digitales. Nuevos lectores, nuevas lecturas, nuevos géneros*. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, p. 10 -11.

DOMINGO ARGÜELLES, Juan. (2016, abril-juny). "Reflexions i orientacions sobre l'educació poètica". A: *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, núm. 69.

GEE, J. P. (2004). *What video games have to teach us about learning and literacy*. Nova York: Palgrave Macmillan [Trad. Cast: *Lo que nos enseñan los videojuegos sobre el aprendizaje y el alfabetismo*. Granada: Aljibe].

GINER GOMÀ, Cristina. (2016, juliol-setembre). "Poemes a la carta". A: *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, núm. 70.

JAKOBSON, R. (1984). "Poética". A: *Ensayos de lingüística general*. Barcelona: Seix Barral, 1963.

JENKINS, H. i altres. (2006). *Confronting the Challenges of Participatory Culture. Media Education for the 21st Century*. Barcelona: John D. and Catherine T. MacArthur Foundation.

TORRENTS, Julieta; BORDONS, Glòria. (2016, juliol). "Música i poesia. Cap a un corpus que explori relacions noves". A: *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 70, p. 51-56.

8.3. La vídeo poesia

ARMSTRONG, James; LUTZE, Peter; WOODWORTH-NEY, Laura. (2009, gener). "VideoPoetry: Integrating Video, Poetry and History in the Classroom". A: *The International Journal of the Arts in Society*, vol. 3. Boise State University.

GELI, Carles (2014, abril). "Tsunami poético". A: *El País*. Disponible a: <http://cultura.elpais.com/cultura/2014/04/17/actualidad/1397762669_656017.html>. [Consulta: 25 de novembre de 2016].

IRIBARREN, Teresa. (2015). "Poesia i identitat digital: els blogs de Josep Porcar, Sònia Moll i Josep Pedrals". A: Margalida PONS i Josep Antoni REYNÉS (ed.). *Poètiques liminars: imatge, escena, objecte, trànsit*. Palma: Publicacions de la Universitat de les Illes Balears, p. 277-293.

IRIBARREN, Teresa. (2016). "Obras poéticas domésticas en Internet: Libertad y creatividad". A: *Álave*, núm.

13. Disponible a: <www.revistaalabe.com>. [Consulta: 7 de novembre de 2016].

PFEILER, Martina (2016, gener). "Poetry Films: Cultural Resistance and Creative Reinvention". A: *Poetryfilm Magazine*, p. 23.

8.4. Els webs de poesia i de vídeo poemes:

Ciberpoesia: <<https://es.wikipedia.org/wiki/Ciberpoes%C3%ADa>>.

Ku: <<http://www.kuapp.me/>>.

Moving poems. The best poetry videos on the web: <<http://movingpoems.com/>>.

Moving poems magazine: <<http://discussion.movingpoems.com>>.

Porcar, Josep. Salms: <<http://www.porcar.net>>.

Poesia i educació, Poció: <<http://www.pocio.cat>>.

Versogramas: <<http://versogramas.com/es/>>.

Video Haiku: <<https://vimeo.com/channels/vidhaiku>>.

Videopoesia.cat: <<http://bertarubiofaus.wixsite.com/videopoesia>>.

Viu la poesia: <<http://www.viulapoesia.com>>.

Zebra Poetry Film Festival: <<http://www.zebrapoetryfilm.org/2016/>>.

Projecte

b. EL PROJECTE DIDÀCTIC: LA VÍDEO POESIA

TÍTOL DEL PROJECTE	<i>Llums, càmera, poesia! Un projecte didàctic de vídeo poesia a secundària</i>
DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE	Elaboració d'un vídeo poema en grup cooperatiu
ÀMBITS DE CONEIXEMENT	Lingüístic, artístic, digital i de cultura i valors
NIVELL	4t curs d'ESO

ÍNDEX DEL PROJECTE:

1. Competències bàsiques	41
2. Objectius didàctics	42
3. Continguts clau	43
4. Competències clau	44
5. Metodologia.....	44
6. Criteris d'avaluació.....	45
7. Activitats d'avaluació	46
8. Seqüència didàctica: activitats i temporització	47

1. COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Àmbit artístic

Dimensió percepció i escolta

(C1). Utilitzar estratègicament els elements dels llenguatges visual, musical i corporal per analitzar les produccions artístiques.

Dimensió expressió, interpretació i creació

(C5). Compondre amb elements dels llenguatges artístics utilitzant eines i tècniques pròpies de cada àmbit.

(C7). Desenvolupar projectes artístics disciplinaris o transdisciplinaris tant personals com col·lectius.

Dimensió societat i cultura

(C9). Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.

Àmbit digital

Dimensió instruments i aplicacions

(C3). Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals.

Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge

(C6). Organitzar i utilitzar un entorn personal de treball i aprenentatge amb eines digitals per desenvolupar-se en la societat del coneixement.

Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració

(C7). Participar en entorns de comunicació interpersonal i publicacions virtuals per compartir informació.

(C8). Realitzar activitats en grup tot utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu.

Àmbit lingüístic i literari

Dimensió comprensió lectora

(C3). Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

Dimensió comunicació oral

(C8). Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.

Dimensió literària

(C10). Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana, la castellana i la universal.

(C11). Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.

Dimensió actitudinal i plurilingüe

(A1). Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

Àmbit de cultura i valors

Dimensió sociocultural

(C8). Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques.

2. OBJECTIUS DIDÀCTICS

Àmbit artístic

(C1.3). Descriure amb precisió les característiques dels elements en produccions artístiques més complexes i detectar les relacions i les estratègies compositives.

(C5.3). Compondre produccions artístiques amb coherència i coneixement dels llenguatges propis, amb autonomia i iniciativa, partint de l'experiència pròpia i de manera imaginativa, a partir d'unes pautes obertes.

(C7.3). Mostrar capacitat per organitzar el projecte autònomament i desenvolupar les fases. Ser capaç de treballar amb diferents disciplines, treure i argumentar les conclusions del treball realitzat.

(C9). Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.

Àmbit digital

(C3.3). Realitzar produccions multimèdia a partir de materials propis o aliens, que combinin elements audiovisuals diversos, tot aplicant-hi les funcions estàndards dels programes d'edició.

(C6.3). Organitzar, usar i configurar, de manera autònoma amb criteri propi, un entorn personal d'aprenentatge, que inclogui el dossier personal d'aprenentatge, utilitzant aplicacions avançades de cerca, i aplicacions estàndards de creació i de sistemes d'intercanvi de comunicació.

(C7.3). Organitzar i gestionar sistemes comunicatius interpersonals per comunicar-se i publicar-hi amb criteris d'adequació.

(C8.3). Participar, desenvolupar, organitzar i gestionar un entorn de treball col·laboratiu, i realitzar-hi activitats col·laboratives.

Àmbit lingüístic i literari

(C3.1.). Localitzar, seleccionar i organitzar la informació de fonts de caràcter general (diccionaris, enciclopèdies, cercadors, webs...) atenent el context comunicatiu i la intenció comunicativa.

(C8.3). Produir textos orals molt ben organitzats i enllaçats, amb registre adequat, amb correcció lèxica, morfosintàctica i prosòdica, i amb bon ús dels elements no verbals.

(C10.3). Llegir obres de manera autònoma i conèixer autors i autores tot contextualitzant-los en el seu període històric, social, literari i estètic.

(C11.3). Expressar opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant subgèneres, eixos temàtics i tòpics i trets estètics en relació amb altres obres, temes i motius, i interpretant i valorant recursos literaris.

(A1). Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

Àmbit de cultura i valors

(C8). Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques.

3. CONTINGUTS CLAU

Àmbit artístic

Percepció visual i audiovisual.

Fonaments del llenguatge visual, plàstic i audiovisual: funcions i components de la representació visual i audiovisual i codis de comunicació gràfica.

Elements bàsics de les produccions artístiques: composició, ordenació en l'espai i el temps, llum i color, elements sintàctics.

Llenguatges artístics: procediments, ús i interrelació.

Interpretació de les formes i lectura d'imatges: la producció artística com a vehicle d'expressió d'emocions i d'idees, com a mimesi (representació) i com a exploració d'un llenguatge.

Expressió i comunicació: art, disseny, comunicació visual i audiovisual. Funcions de la comunicació.

Instruments i tècniques analògiques i digitals per a la comunicació (audio)visual: art, disseny i noves tecnologies.

Procediments d'anàlisi de produccions artístiques:

Metodologia del projecte: etapes de realització d'un projecte i treball cooperatiu en la producció artística.

Art i societat: expressió raonada d'opinions, oralment i per escrit, emprant una terminologia correcta tot adoptant una actitud oberta, de diàleg i respecte mutu.

Art i compromís: funció social de les produccions artístiques en l'actualitat.

Interacció de les arts: relació i integració de la música amb les altres arts en projectes transdisciplinaris.

Àmbit digital

Eines d'edició de documents de text i presentacions multimèdia.

Llenguatge audiovisual: imatge fixa, so i vídeo.

Construcció de coneixement: tècniques i instruments.

Dossiers personals d'aprenentatge (portafolis digital).

Entorns de treball i aprenentatge col·laboratiu: documents, wikis, blogs, entorns virtuals d'aprenentatge...

Identitat digital: visibilitat, reputació, gestió de la privacitat pública i aliena.

Ètica i legalitat en l'ús i instal·lació de programes, comunicacions i publicacions i en la utilització d'informació.

Normes de cortesia a la xarxa.

Àmbit lingüístic i literari

Comprensió literal, interpretativa i valorativa. Idees principals i secundàries.

Estratègies de comprensió per a l'abans, durant i després de la lectura o de la seqüència audiovisual.

Estratègies per a la producció de textos escrits i audiovisuals: la creació audiovisual com a procés.

Elements prosòdics i no verbals: dicció (vocalització i pronúncia), interpretació (entonació i expressivitat) i ritme (puntuació, velocitat i fluïdesa).

Períodes literaris i estètics significatius de la literatura catalana.

Autors i contextos sociohistòrics de les literatures catalana, castellana i universal.

Lectura i comprensió de textos: estructura, aspectes formals, recursos estilístics i retòrics.

Temes i subgèneres literaris. Tòpics.

Lectura d'obres de la literatura catalana.

Lectura i escriptura sovintejades sobre temes diversos i en contextos diferents.

Lèxic i semàntica: Relacions semàntiques. Canvis de significat de les paraules i estratègies de cerca lèxica.

Llenguatge audiovisual.

Àmbit de cultura i valors

Les obres literàries modernes i contemporànies, les arts plàstiques (arquitectura, escultura, pintura) i les arts immaterials (música, teatre, dansa i cinema), com a expressions de comportaments ètics.

4. COMPETÈNCIES CLAU

1. Creativitat: capacitat que permet identificar, plantejar i resoldre problemes de manera rellevant i divergent. És l'habilitat d'establir relacions de coneixement diferents, fer noves preguntes i donar respostes originals.

2. Comunicació: habilitat de transmetre, de fer conèixer alguna cosa a algú d'una manera clara i entenedora. Abasta des d'una transmissió d'informació fins a la relació d'idees, d'interessos, etc. La comunicació pot ser oral i/o escrita i s'adreça a diferents públics.

3. Preocupació per l'ordre i la qualitat: afany continu per reduir la incertesa del medi que ens envolta. S'expressa en formes com el seguiment i la revisió del treball i la informació, i en la insistència en la claredat dels rols i de les funcions assignats.

4. Planificació i organització: capacitat per prioritzar i establir línies d'actuació, optimitzant recursos que garanteixin l'acompliment dels resultats esperats mitjançant una gestió eficaç del propi treball i del dels seus col·laboradors/es.

5. Treball en equip i cooperació: intenció de col·laborar i cooperar amb altres, formar part d'un grup, treballar junts, com a oposat a fer-ho individualment o competitivament. Perquè aquesta competència sigui efectiva, la intenció ha de ser genuïna. Es pot considerar sempre que l'ocupant del lloc sigui membre d'un grup que funcioni com un equip. "Equip", com en el cas de "lideratge", es defineix de forma àmplia com un grup de persones que treballa en processos, tasques o objectius compartits.

5. METODOLOGIA

Durada:	9 sessions de 2 hores
Nivell:	4t d'ESO
Agrupament:	Grups cooperatius de 4 membres
Professorat:	Llengua, tecnologia i visual i plàstica
Recursos:	Ordinador amb connexió a Internet, eines digitals per a la gravació i l'edició de vídeo: Audacity, Final Cut, Power Point, Camtasia...
Filosofia metodològica:	Estètica i creativitat Autonomia i participació Esperit crític i emoció Digitalització i transdisciplinarietat

6. CRITERIS D'AVALUACIÓ

Àmbit artístic

C1.

- _Es mostra hàbil a explicitar i integrar les sensacions i emocions que li suggereix l'escolta musical.
- _Identifica i anomena de forma autònoma un nombre ampli d'elements visuals i/o audiovisuals i en descriu les característiques bàsiques.
- _Transfereix i relaciona patrons i paràmetres analitzats d'una producció artística a l'altra, i en determina semblances i diferències.
- _Mostra iniciativa i creativitat per argumentar, reflexionar i aportar idees, de forma oral i escrita, al voltant de les sensacions que li provoca i els significats que ha observat en les produccions artístiques.

C5.

- _Realitza la composició amb un alt grau d'elaboració final en els detalls, amb adequació de la composició a la intenció o efectes esperats i a través d'una idea original diferent als resultats previsibles.

C7.

- _Organitza i desenvolupa autònomament un pla de treball, aporta noves idees i involucra la resta del grup.
- _Explicita oralment o per escrit el procés seguit, les seves experiències al llarg del projecte, els aprenentatges assolits d'una forma crítica, reflexiva i autònoma, tot integrant en un discurs coherent i global els elements en joc i l'activitat realitzada.

C9.

- _Participa en les sessions pràctiques sense que se l'hagi d'animar a fer-ho.
- _Anima els companys a participar-hi.
- _Mostra una actitud oberta cap a noves experiències artístiques.
- _Es replanteja opinions derivades del seu desconeixement de l'àmbit artístic.
- _Mostra disposició per enriquir la pròpia experiència.
- _Realitza activitats artístiques per iniciativa pròpia.
- _Mentre escolta la peça, es mostra perceptiu, amb bona disposició i actitud receptiva.
- _Mentre escriu o fa el dibuix relacionat amb l'escolta, es mostra interessat i manté bona disposició i actitud receptiva.
- _En el debat comparteix les seves emocions estètiques i té respecte per les idees d'altres.

Àmbit digital

C3.

- _Captura so, fotografia i vídeo i utilitza, de manera autònoma, criteris del llenguatge visual.
- _Edita, de manera autònoma, tot integrant arxius diversos.
- _Integra so, imatges i vídeos en entorns digitals.

C6.

- _L'alumne manté actualitzat el seu entorn personal d'aprenentatge, de manera autònoma, amb coherència interna.

C7.

- _L'alumne utilitza documents digitals compartits tot gestionant les eines de comunicació integrades.
- _Crea i publica arxius diversos en un espai web (blog, fòrum, borsa de treball, etc.) i deixa comentaris en espais creats per altres.

C8.

- _L'alumne coneix i aplica els acords de cortesia, i de registres propis de les aplicacions col·laboratives i en reconeix els mals usos. És capaç de fer creacions multimodals de forma col·laborativa i gestionar, en grup, la seva publicació i, si escau, un sistema de retroalimentació (*feedback*) amb l'entorn.

Àmbit lingüístic i literari

C3.

- _Fa consultes bibliogràfiques més especialitzades, obtingudes a partir de l'ús dels catàlegs de les biblioteques.
- _Recull la informació obtinguda de manera ordenada, i en dóna raó de la seva procedència.

C8.

_Dicció: vocalització i pronúncia. L'articulació dels mots és clara, s'entén perfectament tot el que diu. La pronúncia és correcta en funció de la seva varietat dialectal.

_Interpretació: entonació i expressivitat. Projecta la veu i el volum és correcte, ni massa baix ni massa alt. L'entonació respecta els signes de puntuació i és natural i viva: ni neutra o monòtona ni exagerada o artificial. L'expressivitat i l'èmfasi s'adeqüen al tema del poema.

_Ritme: puntuació, velocitat i fluïdesa. La lectura és fidel als signes de puntuació del poema, bo i fent les pauses corresponents. La velocitat és adequada: ni massa ràpida ni massa lenta, de manera facilita la comprensió del poema. El ritme és fluid i la lectura no mostra entrebancs: el lector demostra que coneix el text.

C10.

_Llegeix i interpreta una obra literària significativa d'un període literari, alternant guiatge i autonomia.

_Coneix autors i autores clàssics de la literatura catalana i els contextualitza en el seu període històric, social, literari i estètic.

_Per iniciativa personal, llegeix obres literàries.

C11.

_Identifica els principals temes i tòpics: amor no correspost, *carpe diem*...

_Interpreta els recursos estilístics: al·literació, al·legoria, epítet, comparació, metàfora, símbol, metonímia, ironia...

A1.

_Freqüència amb què es llegeix de manera voluntària.

_Percepció sobre la importància de la lectura comprensiva i de l'escriptura.

Cultura i valors

C8.

_Indicador cognitiu: en un text literari, és capaç de determinar els valors que s'hi mostren. Compara i relaciona els eixos temàtics de caràcter ètic que hi ha en diverses obres literàries d'un mateix context cultural.

_Indicador actitudinal: Manifesta capacitat de valoració personal respecte dels valors en les cultures originàries i la seva evolució.

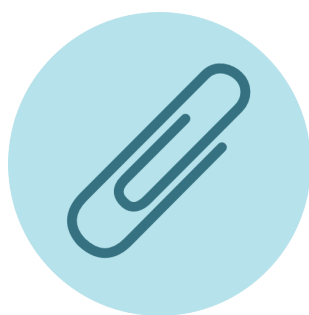
7. ACTIVITATS D'AVALUACIÓ¹

	ACTIVITAT	INSTRUMENT	MOMENT	AGENT AVALUADOR
1	Inicial: anàlisi de models de vídeo poesia	Llista de comprovació	Inici	Professorat
2	Selecció i anàlisi del poema escollit	Exposició oral	Inici	Professorat
3	Disseny del pla de treball	Debat	Inici	Autoavaluació: grup cooperatiu
4	Autoavaluació del procés de treball	Qüestionari	Procés	Autoavaluació: individual
5	Vídeo poema (1a versió)	Conversa / rúbrica	Procés	Coavaluació: grup classe
6	Vídeo poema (versió definitiva)	Rúbrica d'avaluació	Final	Auto i coavaluació: grup cooperatiu, professorat
7	El blog del grup: diari de classe	Observació i participació	Procés / final	Coavaluació: grup classe i professorat
8	Coavaluació final del projecte	Graella	Final	Coavaluació: grup cooperatiu
9	Conversa final	Debat	Final	Professorat

¹ Podeu consultar la descripció detallada de les activitats a l'annex 6: activitats d'avaluació i instruments d'avaluació.

8. SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

VÍDEO POESIA		
Sessió	Activitat	Durada
ACTIVITATS INICIALS		
SESSIÓ 1	Mostra d'un vídeo poema	5'
	Descripció del projecte: objectius, activitats, temporització i avaluació	20'
	Elaboració de grups de treball col·laboratius	10'
	Activitat 1: Anàlisi de models de vídeo poesia	40'
	Activitat 1: Correcció de l'activitat	15'
	Activitat 2: Selecció del poema	15'
	Activitat 7: Creació del blog del grup i primera entrada del grup	15'
SESSIÓ 2	Activitat 2: Anàlisi del poema escollit	100'
	Activitat 5: Revisió de la rúbrica d'avaluació	20'
	Activitat 7: Entrada al blog del grup	
SESSIÓ 3	Activitat 2: Presentació de la selecció i anàlisi del poema escollit	80'
	Activitat 3: Disseny del pla de treball	25'
	Activitat 7: Entrada al blog del grup	15'
ACTIVITATS DE DESENVOLUPAMENT		
SESSIÓ 4	Activitat 3: Correcció del pla de treball	20'
	Activitat 4: Autoavaluació del procés de treball	15'
	Activitat 5: Elaboració del vídeo poema	70'
	Activitat 7: Entrada al blog del grup	15'
SESSIÓ 5	Activitat 5: El poeta a l'aula: guia i proposta d'exemples de recitació	30'
	Activitat 5: Elaboració del vídeo poema	70'
	Activitat 7: Entrada al blog del grup	20'
SESSIÓ 6	Activitat 5: Elaboració del vídeo poema	100'
	Activitat 7: Entrada al blog del grup	20'
SESSIÓ 7	Activitat 5: Exposició i 1a avaluació del vídeo poema	60'
	Activitat 6: Esmenes del vídeo poema	50'
	Activitat 7: Entrada al blog del grup	10'
ACTIVITATS DE SÍNTESI		
SESSIÓ 8	Activitat 6: Presentació del vídeo poema definitiu a l'aula i avaluació	60'
	Activitat 7: Entrada al blog del grup (prop i d'altres)	60'
SESSIÓ 9	Activitat 8: Coavaluació final del projecte	40'
	Activitat 9: Conversa final	60'
	Activitat 7: Entrada al blog del grup	20'
9 SESSIONS	9 ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	1080'

Annexos

c. ANNEXOS

ÍNDEX

Materials per al professorat:

- Annex 1_Relació entre àmbits de coneixement, dimensions i competències bàsiques
- Annex 2_Objectius didàctics relacionats amb els criteris d'avaluació
- Annex 3_Criteris d'avaluació relacionats amb les activitats d'avaluació i els instruments d'avaluació
- Annex 4_Enquesta d'autoavaluació final del projecte

Materials per a l'alumnat:

- Annex 5_Model d'avaluació del projecte didàctic
- Annex 6_Activitats d'avaluació i instruments d'avaluació
- Annex 7_Rúbrica d'avaluació del vídeo poema
- Annex 8_Enquesta d'avaluació final del projecte

ANNEX 1. Relació entre àmbits de coneixement, dimensions i competències bàsiques

Àmbit ARTÍSTIC

Dimensió percepció i escolta

Competència 1. Utilitzar estratègicament els elements dels llenguatges visual, musical i corporal per analitzar les produccions artístiques.

Dimensió expressió, interpretació i creació

Competència 5. Compondre amb elements dels llenguatges artístics utilitzant eines i tècniques pròpies de cada àmbit.

Competència 7. Desenvolupar projectes artístics disciplinaris o transdisciplinaris tant personals com col·lectius.

Dimensió societat i cultura

Competència 9. Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.

Dimensió instruments i aplicacions

Competència 3. Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals.

Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge

Competència 6. Organitzar i utilitzar un entorn personal de treball i aprenentatge amb eines digitals per desenvolupar-se en la societat del coneixement.

Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració

Competència 7. Participar en entorns de comunicació interpersonal i publicacions virtuals per compartir informació.

Competència 8. Realitzar activitats en grup tot utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu.

Àmbit DIGITAL

Àmbit LINGÜÍSTIC

Dimensió Comprensió lectora

Competència 3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

Dimensió Comunicació oral

Competència 8. Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.

Dimensió comunicació literària

Competència 10. Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana, la castellana i la universal.

Competència 11. Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.

Dimensió actitudinal i plurilingüe

Actitud 1. Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

Dimensió sociocultural

Competència 8. Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques.

Àmbit CULTURA i VALORS

ANNEX 2. Criteris d’avaluació relacionats amb les activitats d’avaluació i els instruments d’avaluació

CRITERIS D’AVALUACIÓ		ACTIVITATS D’AVALUACIÓ	INSTRUMENTS D’AVALUACIÓ
ÀMBIT ARTÍSTIC			
(C1.3)	_Es mostra hàbil a explicitar i integrar les sensacions i emocions que li suggereix l’escolta musical. _Identifica i anomena de forma autònoma un nombre ampli d’elements visuals i/o audiovisuals i en descriu les característiques bàsiques. _Transfereix i relaciona patrons i paràmetres analitzats d’una producció artística a l’altra, i en determina semblances i diferències. _Mostra iniciativa i creativitat per argumentar, reflexionar i aportar idees, de forma oral i escrita, al voltant de les sensacions que li provoca i els significats que ha observat en les produccions artístiques.	1. Inicial: anàlisi de models de vídeo poesia.	Llista de comprovació
(C5.3)	_Realitza la composició amb un alt grau d’elaboració final en els detalls, amb adequació de la composició a la intenció o efectes esperats i a través d’una idea original diferent als resultats previsibles.	5. Vídeo poema (primera versió). 6. Vídeo poema (versió definitiva).	Rúbrica d’avaluació
(C7.3)	_Organitza i desenvolupa autònomament un pla de treball, aporta noves idees i involucra la resta del grup. _Explicita oralment o per escrit el procés seguit, les seves experiències al llarg del projecte, els aprenentatges assolits d’una forma crítica, reflexiva i autònoma, tot integrant en un discurs coherent i global els elements en joc i l’activitat realitzada.	3. Disseny del pla de treball. 4. Autoavaluació del procés de treball.	Debat Qüestionari (procés)
(C9)	_Participa en les sessions pràctiques sense que se l’hagi d’animar a fer-ho. _Anima els companys a participar-hi. _Mostra una actitud oberta cap a noves experiències artístiques. _Es replanteja opinions derivades del seu desconeixement de l’àmbit artístic. _Mostra disposició per enriquir la pròpia experiència. _Realitza activitats artístiques per iniciativa pròpia. _Mentre escolta la peça, es mostra perceptiu, amb bona disposició i actitud receptiva. _Mentre escriu o fa el dibuix relacionat amb l’escolta, es mostra interessat i manté bona disposició i actitud receptiva. _En el debat comparteix les seves emocions estètiques i té respecte per les idees d’altres.	4. Autoavaluació del procés de treball. 8. Coavaluació final del projecte.	Qüestionari i graella (procés i final)
ÀMBIT DIGITAL			
(C3.3)	_Captura so, fotografia i vídeo i utilitza, de manera autònoma, criteris del llenguatge visual. _Edita, de manera autònoma, tot integrant arxius diversos. _Integra so, imatges i vídeos en entorns digitals.	5. Vídeo poema (primera versió). 6. Vídeo poema (versió definitiva).	Rúbrica d’avaluació
(C6.3)	_L’alumne manté actualitzat el seu entorn personal d’aprenentatge, de manera autònoma, amb coherència interna.	7. El blog del grup: diari de classe.	Observació i participació
(C7.3)	_L’alumne utilitza documents digitals compartits tot gestionant les eines de comunicació integrades. _Crea i publica arxius diversos en un espai web (blog, fòrum, borsa de treball, etc.) i deixa comentaris en espais creats per altres.	7. El blog del grup: diari de classe.	Observació i participació
(C8.3)	_L’alumne coneix i aplica els acords de cortesia, i de registres propis de les aplicacions col·laboratives i en reconeix els mals usos. _És capaç de fer creacions multimodals de forma col·laborativa i gestionar, en grup, la seva publicació i, si escau, un sistema de retroalimentació (<i>feedback</i>) amb l’entorn.	7. El blog del grup: diari de classe.	Observació i participació
ÀMBIT LINGÜÍSTIC I LITERARI			
(C3.1.)	_Fa consultes bibliogràfiques més especialitzades, obtingudes a partir de l’ús dels catàlegs de les biblioteques. _Recull la informació obtinguda de manera ordenada, i en dona raó de la seva procedència.	2. Selecció i anàlisi del poema escollit.	Exposició oral
(C8.3)	_Dicció: vocalització i pronúncia. L’articulació dels mots és clara, s’entén perfectament tot el que diu. La pronúncia és correcta en funció de la seva varietat dialectal. _Interpretació: entonació i expressivitat. Projecta la veu i el volum és correcte, ni massa baix ni massa alt. L’entonació respecta els signes de puntuació i és natural i viva: ni neutra o monòtona ni exagerada o artificial. L’expressivitat i l’èmfasi s’adeqüen al tema del poema. _Ritme: puntuació, velocitat i fluïdesa. La lectura és fidel als signes de puntuació del poema, bo i fent les pauses corresponents. La velocitat és adequada: ni massa ràpida ni massa lenta, de manera facilita la comprensió del poema. El ritme és fluid i la lectura no mostra entrebancs: el lector demostra que coneix el text.	5. Vídeo poema (primera versió). 6. Vídeo poema (versió definitiva).	Rúbrica d’avaluació
(C10.3)	_Llegeix una obra literària significativa d’un període literari, alternant guiatge i autonomia. _Coneix autors i autores clàssics de la literatura catalana i els contextualitza en el seu període històric, social, literari i estètic. _Per iniciativa personal, llegeix obres literàries.	2. Selecció i anàlisi del poema escollit. 9. Conversa final.	Exposició oral Debat
(C11.3)	_Identifica els principals temes i tòpics: amor no correspost, <i>carpe diem</i>... _Interpreta els recursos estilístics: al·literació, al·legoria, epítet, comparació, metàfora, símbol, metonímia, ironia...	2. Selecció i anàlisi del poema escollit. 7. El blog del grup: diari de classe.	Exposició oral Observació i participació
(A1)	_Freqüència amb què es llegeix de manera voluntària. _Percepció sobre la importància de la lectura i de l’escriptura.	9. Conversa final.	Debat
ÀMBIT DE CULTURA I VALORS			
(C8).	_Indicador cognitiu: en un relat literari, és capaç de determinar els valors que s’hi mostren. Compara i relaciona els eixos temàtics de caràcter ètic que hi ha en diverses obres literàries d’un mateix context cultural. _Indicador actitudinal: Manifesta capacitat de valoració personal respecte dels valors en les cultures originàries i la seva evolució.	2. Selecció i anàlisi del poema escollit. 9. Conversa final.	Exposició oral Debat

ANNEX 3. Objectius didàctics relacionats amb els criteris d'avaluació

OBJECTIUS DIDÀCTICS		CRITERIS D'AVALUACIÓ
ÀMBIT ARTÍSTIC		
(C1.3)	Descriure amb precisió les característiques dels elements en produccions artístiques més complexes i detectar les relacions i les estratègies compositives.	_Es mostra hàbil a explicitar i integrar les sensacions i emocions que li suggereix l'escolta musical. _Identifica i anomena de forma autònoma un nombre ampli d'elements visuals i/o audiovisuals i en descriu les característiques bàsiques. _Transfereix i relaciona patrons i paràmetres analitzats d'una producció artística a l'altra, i en determina semblances i diferències. _Mostra iniciativa i creativitat per argumentar, reflexionar i aportar idees, de forma oral i escrita, al voltant de les sensacions que li provoca i els significats que ha observat en les produccions artístiques.
(C5.3)	Compondre produccions artístiques amb coherència i coneixement dels llenguatges propis, amb autonomia i iniciativa, partint de l'experiència pròpia i de manera imaginativa, a partir d'unes pautes obertes.	_Realitza la composició amb un alt grau d'elaboració final en els detalls, amb adequació de la composició a la intenció o efectes esperats i a través d'una idea original diferent als resultats previsibles.
(C7.3)	Mostrar capacitat per organitzar el projecte autònomament i desenvolupar les fases. Ser capaç de treballar amb diferents disciplines, treure i argumentar les conclusions del treball realitzat.	_Organitza i desenvolupa autònomament un pla de treball, aporta noves idees i involucra la resta del grup. _Explicita oralment o per escrit el procés seguit, les seves experiències al llarg del projecte, els aprenentatges assolits d'una forma crítica, reflexiva i autònoma, tot integrant en un discurs coherent i global els elements en joc i l'activitat realitzada.
(C9)	Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.	_Participa en les sessions pràctiques sense que se l'hagi d'animar a fer-ho. _Anima els companys a participar-hi. _Mostra una actitud oberta cap a noves experiències artístiques. _Es replanteja opinions derivades del seu desconeixement de l'àmbit artístic. _Mostra disposició per enriquir la pròpia experiència. _Realitza activitats artístiques per iniciativa pròpia. _Mentre escolta la peça, es mostra perceptiu, amb bona disposició i actitud receptiva. _Mentre escriu o fa el dibuix relacionat amb l'escolta, es mostra interessat i manté bona disposició i actitud receptiva. _En el debat comparteix les seves emocions estètiques i té respecte per les idees d'altres.
ÀMBIT DIGITAL		
(C3.3)	Realitzar produccions multimèdia a partir de materials propis o aliens, que combinin elements audiovisuals diversos, tot aplicant-hi les funcions estàndards dels programes d'edició.	_Captura so, fotografia i vídeo i utilitza, de manera autònoma, criteris del llenguatge visual. _Edita, de manera autònoma, tot integrant arxius diversos. _Integra so, imatges i vídeos en entorns digitals.
(C6.3)	Organitzar, usar i configurar, de manera autònoma amb criteri propi, un entorn personal d'aprenentatge, que inclogui el dossier personal d'aprenentatge, utilitzant aplicacions avançades de cerca, i aplicacions estàndards de creació i de sistemes d'intercanvi de comunicació.	_L'alumne manté actualitzat el seu entorn personal d'aprenentatge, de manera autònoma, amb coherència interna.
(C7.3)	Organitzar i gestionar sistemes comunicatius interpersonals per comunicar-se i publicar-hi amb criteris d'adequació.	_L'alumne utilitza documents digitals compartits tot gestionant les eines de comunicació integrades. _Crea i publica arxius diversos en un espai web (blog, fòrum, borsa de treball, etc.) i deixa comentaris en espais creats per altres.
(C8.3)	Participar, desenvolupar, organitzar i gestionar un entorn de treball col·laboratiu, i realitzar-hi activitats col·laboratives.	_L'alumne coneix i aplica els acords de cortesia, i de registres propis de les aplicacions col·laboratives i en reconeix els mals usos. És capaç de fer creacions multimodals de forma col·laborativa i gestionar, en grup, la seva publicació i, si escau, un sistema de retroalimentació (feedback) amb l'entorn.
ÀMBIT LINGÜÍSTIC I LITERARI		
(C3.1.)	Localitzar, seleccionar i organitzar la informació de fonts de caràcter general (diccionaris, enciclopèdies, cercadors, webs...) atenent el context comunicatiu i la intenció comunicativa.	_Fa consultes bibliogràfiques més especialitzades, obtingudes a partir de l'ús dels catàlegs de les biblioteques. _Recull la informació obtinguda de manera ordenada, i en dona raó de la seva procedència.
(C8.3)	Produir textos orals molt ben organitzats i enllaçats, amb registre adequat, amb correcció lèxica, morfosintàctica i prosòdica, i amb bon ús dels elements no verbals.	_Dicció: vocalització i pronúncia. L'articulació dels mots és clara, s'entén perfectament tot el que diu. La pronúncia és correcta en funció de la seva varietat dialectal. _ Interpretació: entonació i expressivitat. Projecta la veu i el volum és correcte, ni massa baix ni massa alt. L'entonació respecta els signes de puntuació i és natural i viva: ni neutra o monòtona ni exagerada o artificial. L'expressivitat i l'èmfasi s'adeqüen al tema del poema. _ Ritme: puntuació, velocitat i fluïdesa. La lectura és fidel als signes de puntuació del poema, bo i fent les pauses corresponents. La velocitat és adequada: ni massa ràpida ni massa lenta, de manera facilita la comprensió del poema. El ritme és fluid i la lectura no mostra entrebancs: el lector demostra que coneix el text.
(C10.3)	Llegir obres de manera autònoma i conèixer autors i autores tot contextualitzant-los en el seu període històric, social, literari i estètic.	_Llegeix una obra literària significativa d'un període literari, alternant guiatge i autonomia. _Coneix autors i autores clàssics de la literatura catalana i els contextualitza en el seu període històric, social, literari i estètic. _Per iniciativa personal, llegeix obres literàries.
(C11.3)	Expressar opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant subgèneres, eixos temàtics i tòpics i trets estètics en relació amb altres obres, temes i motius, i interpretant i valorant recursos literaris.	_Identifica els principals temes i tòpics: amor no correspost, <i>carpe diem</i>... _Interpreta els recursos estilístics: al·literació, al·legoria, epítet, comparació, metàfora, símbol, metonímia, ironia...
(A1)	Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.	_Freqüència amb què es llegeix de manera voluntària. _Percepció sobre la importància de la lectura i de l'escriptura.
ÀMBIT DE CULTURA I VALORS		
(C8).	Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques.	_Indicador cognitiu: en un relat literari, és capaç de determinar els valors que s'hi mostren. Compara i relaciona els eixos temàtics de caràcter ètic que hi ha en diverses obres literàries d'un mateix context cultural. _Indicador actitudinal: Manifesta capacitat de valoració personal respecte dels valors en les cultures originàries i la seva evolució.

ANNEX 4. Enquesta d'autoavaluació final del projecte (professorat)¹

Qüestionari d'autoavaluació final	
Puntueu de l'1 al 5 segons si hi esteu menys (1) o més (5) d'acord	Punts
PLA D'APRENTATGE	
L'alumnat és el centre d'aprenentatge.	
Els objectius plantejats són coherents amb les competències bàsiques del currículum.	
Els continguts de l'assignatura es corresponen amb els objectius plantejats.	
El projecte fomenta el treball competencial.	
Es treballen diverses competències de manera integrada.	
Es fomenta la interdisciplinarietat.	
L'aprenentatge s'apropa a la realitat.	
En general, estic satisfet amb el pla d'aprenentatge dissenyat.	
ORGANITZACIÓ	
El temps total dedicat al projecte és adequat.	
La temporització de les activitats s'ajusta a les necessitats de l'alumnat.	
La càrrega de treball és proporcional al nombre d'hores dedicades a l'aula.	
El calendari facilita la planificació i el seguiment del projecte.	
Es promou l'autonomia de l'alumnat en la planificació del projecte.	
En general, estic satisfet amb l'organització del projecte.	
ACCIÓ DOCENT	
Es facilita la interacció entre l'alumnat.	
Es potencia el treball cooperatiu.	
Es fomenta la participació a l'aula.	
Es tenen en compte les diferències entre l'alumnat.	
Es duen a terme activitats per motivar l'alumnat.	
El professorat és accessible als dubtes o qüestions que planteja l'alumnat.	
En general, estic satisfet amb l'acció docent.	
RECURSOS D'APRENTATGE	
Els recursos utilitzats són suficients.	
Els materials i les fonts d'informació són accessibles, útils i estan actualitzats.	
S'ofereixen recursos reeixits en múltiples formats.	
Les activitats faciliten l'assoliment dels objectius d'aprenentatge.	
Les activitats s'adeqüen al nivell educatiu de l'alumnat.	
En general, estic satisfet amb els recursos d'aprenentatge	
AVALUACIÓ	
El projecte inclou un sistema d'avaluació clar i coherent.	
Els criteris d'avaluació es consensuen amb l'alumnat.	
L'avaluació és continuada.	
L'avaluació es correspon als objectius del projecte.	
L'avaluació s'ajusta al nivell educatiu.	
Es dona el feedback necessari als alumnes per identificar els aspectes a millorar.	
En general, estic satisfet amb el sistema d'avaluació.	
En general, es tracta d'una experiència positiva.	
Observacions:	
COMENTARI FINAL:	

¹ Basat en els 7 principis de l'aprenentatge de l'OCDE per a la Guia per al Professional: *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*, 2010. Traducció i adaptació per la Fundació Bofill. Disponible a: http://www.fbofill.cat/sites/default/files/ILE_%20Els%207%20principis%20de%20l%27aprenentatge_0.pdf. [Darrera consulta: 21 de gener de 2017].

ANNEX 5. Model d'avaluació del projecte didàctic

Model d'avaluació del projecte			
Aquest projecte només es pot superar a partir de l'avaluació contínua, que esdevé la nota final del projecte segons la ponderació següent:			
ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ	DATA	%
1	Inicial: anàlisi de models de vídeo poesia		5%
2	Selecció i anàlisi del poema escollit		10%
3	Disseny del pla de treball		5%
4	Autoavaluació del procés de treball		5%
5	Vídeo poema (1a versió)		10%
6	Vídeo poema (versió definitiva)		25%
7	El blog del grup: diari de classe		25%
8	Coavaluació final del projecte		5%
9	Conversa final		10%
Alumne/a:			
Comentari:			
NOTA FINAL:			

ACTIVITATS d'avaluació

ACTIVITAT 1: Inicial: anàlisi de models de vídeo poesia

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

O1.3. Descriure amb precisió les característiques dels elements en produccions artístiques més complexes i detectar les relacions i les estratègies compositives.

ENUNCIAT DE L'ACTIVITAT:

Visualitzeu en grup cooperatiu quatre dels vídeo poemes suggerits a continuació i responeu individualment les preguntes següents:

"Lluna o ala": <https://vimeo.com/100891821>

"En espècie": <https://vimeo.com/69155610>

"Solitud": <https://vimeo.com/80089207>

"Giraffe": <https://vimeo.com/77889157>

"The Dice Player": <https://vimeo.com/69830884>

"Cul de sac": <https://www.youtube.com/watch?v=afADxQfySQg>

1_MÚSICA. Descriu les característiques (ritme, melodia, textura, harmonia, timbre, dinàmica, gènere i estil) així com les emocions i sensacions que et suggereix la música que has escoltat en els vídeo poemes.

2_IMATGE. Identifica els elements visuals i audiovisuals que apareixen en els vídeo poemes, descriu-ne les característiques bàsiques i les estratègies compositives, relaciona-les amb el contingut dels poemes i descriu les sensacions que et produeixen.

3_CONTRASTAR. Assenyalat les semblances i les diferències més destacables entre els vídeo poemes analitzats, escull d'entre els quatre el que prefereixis i argumenta'n detalladament el perquè.

4_COMPARTIR. Comparteix per escrit les respostes a les preguntes anteriors amb la resta de companys del grup cooperatiu i, posteriorment i oralment, amb el grup classe.

AGENT AVALUADOR: professorat.

EINA D'AVALUACIÓ: llista de comprovació.

ACTIVITAT 1. Anàlisi de models de vídeo poesia

Llista de comprovació		Sí / No
1	Es mostra hàbil a explicitar i integrar les sensacions i emocions que li suggereix l'escolta musical.	
2	Identifica i anomena de forma autònoma un nombre ampli d'elements visuals i/o audiovisuals i en descriu les característiques bàsiques.	
3	Transfereix i relaciona patrons i paràmetres analitzats d'una producció artística a l'altra, i en determina semblances i diferències. Argumenta amb detall la tria personal.	
4	Mostra iniciativa i creativitat per argumentar, reflexionar i aportar idees, de forma oral i escrita, al voltant de les sensacions que li provoca i els significats que ha observat en les produccions artístiques.	
Observacions:		
NOTA FINAL:		

ACTIVITAT 2: Selecció i anàlisi del poema escollit

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

C8. Copsar les dimensions ètiques dels textos literaris i de les obres artístiques.

C3.1. Localitzar, seleccionar i organitzar la informació de fonts de caràcter general (diccionaris, enciclopèdies, cercadors, webs...) atenent el context comunicatiu i la intenció comunicativa.

C10.3. Llegir obres de manera autònoma i conèixer autors i autores tot contextualitzant-los en el seu període històric, social, literari i estètic.

C11.3. Expressar opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant subgèneres, eixos temàtics i tòpics i trets estètics en relació amb altres obres, temes i motius, i interpretant i valorant recursos literaris.

ENUNCIAT DE L'ACTIVITAT:

Visiteu el web **Viu la poesia** i seleccioneu el poema de l'apartat "Joves i adults" que vulgueu transformar en forma de vídeo poema. Tot seguit, busqueu-lo a la biblioteca física del vostre municipi, analitzeu-ne les principals característiques i penseu com el representareu artísticament i digitalment. Penseu que en el mateix poemari podeu trobar pistes interpretatives que us poden guiar: comentaris, biografia de l'autor, altres poemes... En acabat, haureu de fer una exposició oral en grup d'entre 10 i 15' de durada davant de tota la classe on haureu de justificar la vostra tria, explicar el sentit del poema i la idea bàsica que voleu plasmar en la vostra recreació en vídeo.

Tot seguit us detallem les qüestions que haureu d'explicar durant l'exposició oral i el test d'assoliment amb què se us avaluarà l'activitat.

FASE 1: RECERCA I CAPTURA

Seleccionar el poema al web **Viu la poesia**.

Visitar la biblioteca del vostre municipi.

Localitzar el poema a la biblioteca.

Agafar l'exemplar en préstec.

FASE 2: IL·LUMINACIÓ

Escriure el poema.

Contextualitzar-lo.

Analitzar-lo: forma i contingut.

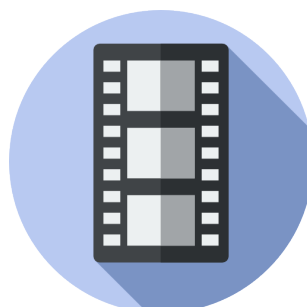
Valorar-lo críticament.

FASE 3: MISE EN SCÈNE

Explicar la representació artísticodigital del poema:

música, efectes sonors, tècnica artística, muntatge...

Seleccionar una imatge per representar el significat del poema.

AGENT AVALUADOR: professorat.

EINA D'AVALUACIÓ: exposició oral amb test d'assoliment.

Nota: no cal que seguïu estrictament aquest ordre en la vostra presentació oral. Les paraules en negreta indiquen un hipervincle on podeu trobar informació sobre l'aspecte ressaltat.

ACTIVITAT 2. Selecció i anàlisi del poema escollit	
Test d'assoliment	Sí / No / Comentari
Grup de treball:	
1. Presentació del grup cooperatiu	
2. Justificació de la tria del poema	
3. Recerca i captura: localització del poema a la biblioteca	
Nom de la biblioteca consultada	
Nom de la bibliotecària consultada	
Nom del catàleg digital de la biblioteca	
CDU de l'obra	
Mostra de l'obra en paper	
4. Il·luminació	
Lectura del poema en veu alta	
Breu descripció de l'autor del poema	
Contextualització del poema en l'obra de l'autor	
Contextualització del poema en el seu període literari	
Identificació del tema principal del poema	
Localització dels tòpics del poema	
Explicació i anàlisi de la mètrica i la versificació	
Interpretació i valoració crítica de les figures retòriques	
Relació del poema amb altres obres de l'autor	
Relació del poema amb altres obres artístiques	
Expressió d'una opinió crítica sobre el poema	
5. Mise en scène	
Música escollida	
Efectes sonors	
Selecció de la tècnica artística	
Muntatge i edició d'imatges	
Mostra d'una imatge per representar el poema	
6. La presentació s'ajusta a la durada	
7. Hi participen equitativament tots els membres del grup	
8. L'ús de la llengua és correcte: registre, to, lèxic...	
Observacions:	
NOTA FINAL:	

ACTIVITAT 3: Disseny del pla de treball

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

O7. 3. Mostrar capacitat per organitzar el projecte autònomament i desenvolupar-ne les fases. Ser capaç de treballar amb diferents disciplines, treure i argumentar les conclusions del treball realitzat.

ENUNCIAT DE L'ACTIVITAT:

En grup cooperatiu, elaboreu un pla de treball o calendari de treball adequat i ben organitzat on contempleu què realitzareu a cada sessió de treball, quins agents ho duran a terme i quins recursos humans i materials necessitareu.

AGENT AVALUADOR: autoavaluació (grup cooperatiu).

EINA D'AVALUACIÓ: debat a partir d'un qüestionari.

ACTIVITAT 3. Disseny del pla de treball				
Qüestions a debatre entre el grup				
Grup de treball:				
AUTOAVALUACIÓ DEL GRUP				
Heu desenvolupat autònomament un pla de treball?				
Us heu basat en el calendari previst pel projecte?				
Heu elaborat una temporització realista?				
Heu previst un temps de reacció per imprevistos?				
Heu repartit equitativament les tasques entre el grup?				
Heu tingut en compte les habilitats de cadascú?				
Heu contemplat els recursos humans i materials necessaris?				
Heu previst un seguiment del grau d'acompliment de tasques?				
Alumne/a 1	Alumne/a 2	Alumne/a 3	Alumne/a 4	AUTOAVALUACIÓ INDIVIDUAL
				Iniciativa: aporta idees al grup?
				Participació: involucra els companys?
				Actitud: és positiu/va?
				Tolerància: té respecte vers el grup?
				Excel·lència: planteja propostes de millora?
Observacions:				
NOTA FINAL (consensuada entre el grup):				

ACTIVITAT 4: Autoavaluació individual del procés de treball

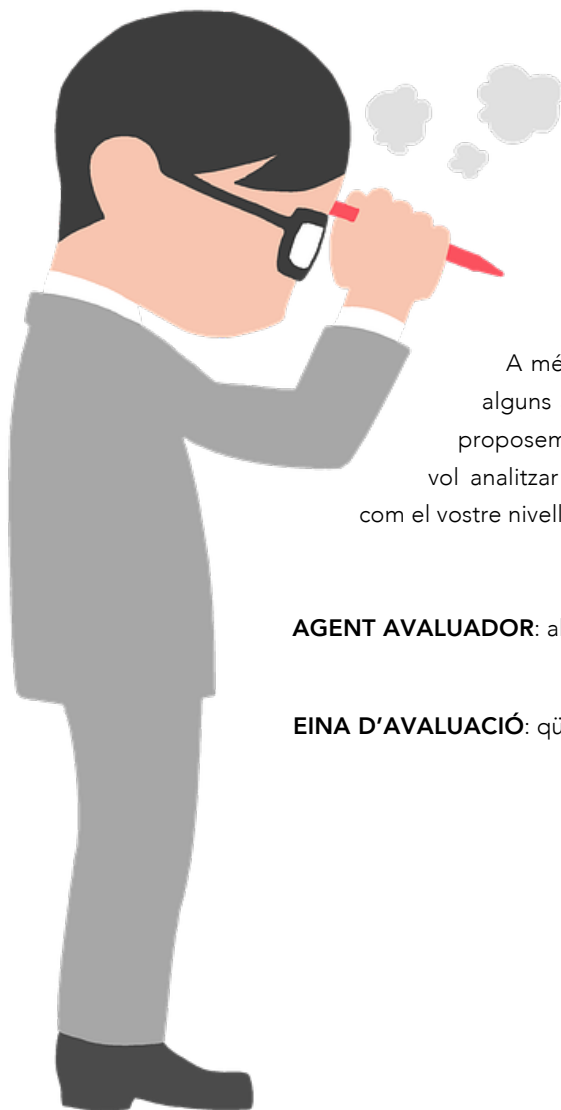
OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

O7. 3. Mostrar capacitat per organitzar el projecte autònomament i desenvolupar les fases. Ser capaç de treballar amb diferents disciplines, treure i argumentar les conclusions del treball realitzat.

O9. Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.

ENUNCIAT DE L'ACTIVITAT:

Ara que gairebé ens trobem a l'equador del projecte de vídeo poesia, és moment de mirar-nos al mirall per comprovar si el procés de treball dut a terme fins ara és adequat i útil per aconseguir l'objectiu proposat a l'inici: crear un bon vídeo poema en grup cooperatiu mentre gaudim de la poesia.

A més, aquest petit procés de reflexió ens permetrà llimar alguns aspectes, ara que encara hi som a temps. Per això us proposem de respondre individualment aquest qüestionari que vol analitzar tant el procés de treball seguit fins al moment així com el vostre nivell de gaudi personal.

AGENT AVALUADOR: alumnat (individual).

EINA D'AVUACIÓ: qüestionari d'autoavaluació.

ACTIVITAT 4. Autoavaluació del procés de treball

Qüestions a respondre individualment. Puntua de l'1 al 5 (de menys a més d'acord)

Alumne/a:

CREATIVITAT

Estàs obert a noves idees (encara que suposin un cert risc) generades pels altres?

Fomentes noves idees al teu grup?

Trobes noves maneres de fer les coses davant dels problemes i plantejes alternatives?

COMUNICACIÓ

Utilitzes diferents canals (correu, blog, conversa, Whatsapp...) i registres de comunicació (formal, informal...) i adaptes el missatge segons el receptor?

Prepares curosament les dades de la teva comunicació o presentació?

Adaptes el que has d'escriure o de dir per despertar l'interès dels destinataris?

PREOCUPACIÓ PER L'ORDRE I LA QUALITAT

Ets detallista i treballes amb rigor per tal que el resultat sigui de qualitat?

Mires de revisar la qualitat del treball dels altres per assegurar-te el seguiment dels procediments establerts?

Segueixes el procés del projecte respecte a les fases i terminis?

PLANIFICACIÓ I ORGANITZACIÓ

Organitzes les activitats establint un ordre lògic, terminis i objectius?

Portes un seguiment del grau d'acompliment de les activitats?

Preveus els recursos i materials necessaris per aconseguir els objectius?

TREBALL EN EQUIP I COOPERACIÓ

Tens una actitud positiva per col·laborar amb els altres, els escoltes i valores la seva experiència?

Animes els altres, fomentes la seva aportació d'idees al grup i reconeixes els seus mèrits en públic?

Fas accions per desenvolupar un ambient de treball amistós i, si convé, resols conflictes?

GAUDI

Tens una actitud oberta cap a noves propostes artístiques?

Comparteixes amb els companys els sentiments i les emocions que et produeixen la poesia?

En general, gaudeixes del projecte?

Observacions:

NOTA FINAL:

ACTIVITAT 5 (versió provisional) i 6 (versió definitiva): Vídeo poema

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

O5.3. Compondre produccions artístiques amb coherència i coneixement dels llenguatges propis, amb autonomia i iniciativa, partint de l'experiència pròpia i de manera imaginativa, a partir d'unes pautes obertes.

C3.3. Realitzar produccions multimèdia a partir de materials propis o aliens, que combinin elements audiovisuals diversos, tot aplicant-hi les funcions estàndards dels programes d'edició.

C8.3. Produir textos orals molt ben organitzats i enllaçats, amb registre adequat, amb correcció lèxica, morfosintàctica i prosòdica, i amb bon ús dels elements no verbals.

ENUNCIAT DE L'ACTIVITAT:

Aquesta és l'activitat clau del projecte: la creació d'un vídeo poema en grup cooperatiu. Fins ara, totes les activitats realitzades han anat encaminades a aquest objectiu. Així doncs, a partir dels exemples que heu visionat, de la interpretació dels poemes que heu fet, dels consells que heu rebut i, sobretot, del que heu reflexionat i discutit en grup, elaboreu un vídeo poema d'entre 1 i 2' amb els requisits especificats a la rúbrica d'avaluació adjunta. Recordeu que tots els membres del grup heu de participar en l'enregistrament de la veu en off, ja sigui en un sol vídeo en el qual us repartiu el text del poema o bé amb la presentació de diferents versions del mateix vídeo, cadascuna amb la veu en off d'un alumne.

AGENT AVALUADOR: professorat i alumnat.

EINA D'AVALUACIÓ: rúbrica d'avaluació (Annex 6).

Rúbrica VÍDEO POEMA. 4t d'ESO

Nom i cognoms	Data	Assignatura	Grup	
	Molt Assolit	Assolit	Poc Assolit	No Assolit
01. Composició	Realitza la composició amb un alt grau d'elaboració final en els detalls, amb adequació de la composició a la intenció o efectes esperats i a través d'una idea original i creativa diferent als resultats previsibles. 2 punts	1,25 punts	0,75 punts	0 punts
02. Enregistrament	Enregistra oralment el text fent servir algun programari o aplicació específica, ajusta l'ànxiu a les característiques del producte final i afegeix algun efecte sonor. 1 punt	0,75 punts	0,5 punts	0 punts
03. Música i imatge	Selecciona una música, tot respectant-ne els drets d'autor, la incorpora a la producció, n'edita algunes característiques amb programari específic i hi incorpora algun efecte sonor. A més, utilitza diverses imatges i, si cal, en respecta els drets d'autoria. 1 punt	0,75 punts	0,5 punts	0 punts
04. Estructura	Crea una producció multimèdia completa en format de vídeo a partir dels ànxiu de so i d'imatge, hi incorpora títols de crèdits, hi afegeix alguns efectes d'edició (transicions) i la publica. 1 punt	0,75 punts	0,5 punts	0 punts
05. Dicció: vocalització i pronúncia	L'articulació dels mots és clara, s'entén perfectament tot el que diu. La pronúncia és correcta en funció de la seva varietat dialectal. 1 punt	0,75 punts	0,5 punts	0 punts
06. Interpretació: entonació i expressivitat	Projecta la veu i el volum és correcte, ni massa baix ni massa alt. L'entonació respecta els signes de puntuació i és natural i viva: ni neutra o monòtona ni exagerada o artificial. L'expressivitat i l'èmfasi s'adeqüen al tema del poema. 1 punt	0,75 punts	0,5 punts	0 punts
07. Ritme: puntuació, velocitat i fluidesa	La lectura és fidel als signes de puntuació del poema, bo i fent les pauses corresponents. La velocitat és adequada: ni massa ràpida ni massa lenta, de manera que facilita la comprensió del poema. El ritme és fluid i la lectura no mostra entrebancs: el lector demostra que coneix el text. 1 punt	0,75 punts	0,5 punts	0 punts
08. Literatura: interpretació cognitiva	El vídeo poema evidencia una interpretació literària i formal del poema coherent i correcta. 1 punt	0,75 punts	0,5 punts	0 punts
NOTA final:	Comentari:			

ACTIVITAT 7: El blog del grup: el diari de classe

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

C6.3. Organitzar, usar i configurar, de manera autònoma amb criteri propi, un entorn personal d'aprenentatge, que inclogui el dossier personal d'aprenentatge, utilitzant aplicacions avançades de cerca, i aplicacions estàndards de creació i de sistemes d'intercanvi de comunicació.

C7.3. Organitzar i gestionar sistemes comunicatius interpersonals per comunicar-se i publicar-hi amb criteris d'adequació.

C8.3. Participar, desenvolupar, organitzar i gestionar un entorn de treball col·laboratiu, i realitzar-hi activitats en grup de manera equitativa.

C11.3. Expressar opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant subgèneres, eixos temàtics i tòpics i trets estètics en relació amb altres obres, temes i motius, i interpretant i valorant recursos literaris.

ENUNCIAT DE L'ACTIVITAT:

Antigament, els capitans dels vaixells que navegaven pels mars d'arreu del planeta utilitzaven una llibreta on anotaven el rumb de les seves naus, les inclemències del temps i les incidències que patien durant el viatge. Talment com si fóssiu mariners, en aquesta activitat vosaltres també teniu la vostra llibreta: un blog. En aquest cas, el suport és digital però l'essència és la mateixa: escriure un diari que actualitzareu al llarg de cada sessió amb les reflexions i els progressos del vostre periple: el projecte d'elaboració del vídeo poema.

EL BLOG: col·lecciona, reflexiona i comenta

En primer lloc, heu de crear un blog, a partir d'una plantilla o d'un disseny personalitzat, amb un títol que defineixi el vostre grup. En el blog hi heu d'incloure arxius de text, foto, so i vídeo que expliquin el vostre procés d'aprenentatge. Hi heu d'escriure tots els membres de la tripulació i, a més, hi heu d'afegir una llista de blogs (blogroll) que contingui els enllaços als blogs dels companys de l'aula així com d'altres blogs de poesia presents a la xarxa que trobeu interessants. Com a mínim, el vostre blog ha de tenir una entrada per a cada sessió de treball (9 en total) així com una intervenció en cada blog dels companys de l'aula. Les sessions són:

Entrada	CONTINGUT DEL BLOG
SESSIÓ 1	Creació del blog del grup i primera entrada: primeres impressions i comentaris de l'Activitat 1 (Anàlisi dels models de vídeo poesia) i de l'Activitat 2 (Selecció del poema).
SESSIÓ 2	Comentari de l'activitat 2 (Anàlisi del poema escollit) i de la revisió de la rúbrica d'avaluació del vídeo poema.
SESSIÓ 3	Comentari de l'Activitat 2 (Presentació a l'aula del poema escollit) i de l'Activitat 3 (Disseny del pla de treball).
SESSIÓ 4	Comentari de l'Activitat 3 (Correcció del pla de treball), de l'Activitat 4 (Autoavaluació del procés de treball) i de l'inici de l'elaboració del vídeo poema.
SESSIÓ 5	Comentari de la visita del poeta a l'aula i de l'Activitat 5 (Vídeo poema).
SESSIÓ 6	Comentari del procés d'elaboració de l'Activitat 5 (Vídeo poema).
SESSIÓ 7	Comentari de l'Activitat 5 (Exposició de la 1a versió del vídeo poema) i de les esmenes.
SESSIÓ 8	Comentari de l'Activitat 6 (Presentació del vídeo poema definitiu) i de l'avaluació del vídeo poema.
SESSIÓ 9	Comentari de l'Activitat 8 (Coavaluació final del projecte) i de l'Activitat 9 (Conversa final). Comiat.

Cadascuna d'aquestes entrades, d'una extensió d'entre 150 i 200 paraules, ha d'incloure la data, el títol, un tema central i la signatura. El cos ha d'explicitar el vostre procés de treball: els problemes teniu durant l'elaboració del projecte, els conflictes de grup (consens en la tria del poema, programari a utilitzar, respecte pels terminis de treball...), com supereu els obstacles, si demaneu ajut a algú, quins recursos us són útils, què resulta més fàcil i què més difícil, com us distribuïu les tasques (redacció dels posts, gestió d'imatges, gravació i edició del vídeo...). Al final de cada post, heu d'escriure entre tres i cinc etiquetes (tags) que expliquin els temes de què tracta l'entrada i que, posteriorment, permetin de recuperar-la gràcies a un cercador.

AGENT AVALUADOR: autoavaluació (grup cooperatiu)

EINA D'AVALUACIÓ: debat a partir d'un qüestionari.

ACTIVITAT 7. El blog del grup				
Qüestions a debat entre el grup				
Grup de treball:				
GRUP COOPERATIU				
Heu elaborat el nombre d'intervencions marcades per l'enunciat de l'activitat?				
Heu mantingut el blog actualitzat, de manera coherent i autònoma?				
Heu inclòs tots els passos seguits en l'elaboració del projecte en ordre cronològic?				
Heu reflexionat sobre el vostre procés d'aprenentatge?				
Heu expressat opinions raonades sobre obres literàries?				
Heu publicat arxius de diversa tipologia: text, so, imatge, vídeo...?				
Heu inserit enllaços correctament?				
Heu inclòs etiquetes al final de cada entrada?				
Heu elaborat un blogroll amb els blogs de l'aula i d'altres blogs que poesia?				
Heu respectat les normes d'escriptura: extensió, codi, registre, normes de cortesia...?				
Heu fet aportacions crítiques i respectuoses als blogs dels companys de l'aula?				
Alumne/a 1	Alumne/a 2	Alumne/a 3	Alumne/a 4	INDIVIDUALMENT
				Ha realitzat 3 intervencions (mínim) al blog?
				Ha realitzat 2 intervencions (mínim) als altres blogs?
				Ha aplicat els acords de cortesia mínims?
				Ha mostrat iniciativa a l'hora d'actualitzar el blog?
				Ha reflexionat sobre sentiments i emocions generats per la poesia?
Observacions:				
PUNTS FORTS:				
PUNTS FEBLES:				
NOTA FINAL (consensuada entre el grup):				

ACTIVITAT 9: Conversa final

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT:

C8. Copsar les dimensions ètiques dels textos literaris i de les obres artístiques.

C10.3. Llegir obres de manera autònoma i conèixer autors i autores tot contextualitzant-los en el seu període històric, social, literari i estètic.

A1. Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

ENUNCIAT DE L'ACTIVITAT:

Abans de marxar cap a casa, us proposem de passar per la taverna per fer un mos i cantar alguna havanera tots plegats... Així doncs, per acomiadar el projecte i quedar-nos amb un bon record de l'experiència, farem una tertúlia bo i recordant els millors moments del viatge i per començar a rumiar rutes que emprendrem en un futur per descobrir noves terres. Tot seguit teniu una llista amb algunes de les qüestions que podem tractar a l'aula. Us les podeu rumiar i preparar a casa i també en podeu proposar de noves.

Salut i poesia!

AGENT AVALUADOR: professorat.

EINA D'AVUACIÓ: debat en gran grup.

ELS 10 PUNTS A DEBAT:

1. Grau de participació i d'implicació en el projecte de vídeo poesia.
2. Actitud oberta i receptiva vers la poesia i el projecte en general.
3. Respecte per les idees (diferents) dels altres.
4. Replantejament de gustos, opinions i actituds.
5. Capacitat de compartir emocions i sentiments amb els companys.
6. Valors que es han mostrat en poemes i els vídeo poemes.
7. Importància que donem a la lectura (dins i fora de l'aula).
8. Lectura com a foment del gaudi personal.
9. Literatura que llegim (obligatòria i optativa) i freqüència amb què ho fem.
10. Comparació de la poesia amb d'altres obres artístiques: música, cinema, pintura...

ANNEX 7. Rúbrica d'avaluació del vídeo poema:

Nom i cognoms

Data

Assignatura

Grup

	Molt Assolit	Assolit	Poc Assolit	No Assolit
01. Composició	Realitza la composició amb un alt grau d'elaboració final en els detalls, amb adequació de la composició a la intenció o efectes esperats i a través d'una idea original i creativa diferent als resultats previsibles. 2 punts	Realitza la composició amb un grau d'elaboració alt en els detalls, amb adequació de la composició a la intenció o efectes esperats a través d'una idea força original i creativa i poc previsible. 1,25 punts	Realitza la composició amb un grau d'elaboració mitjà en els detalls, amb adequació justa de la composició a la intenció o efectes esperats a través d'una idea poc original, poc creativa i previsible. 0,75 punts	Realitza la composició amb un baix grau d'elaboració, amb poca adequació de la composició a la intenció o efectes esperats a través d'una idea molt poc original i creativa i molt previsible. 0 punts
02. Enregistrament	Enregistra oralment el text fent servir algun programari o aplicació específics, ajusta l'arxiu a les característiques del producte final i afegeix algun efecte sonor. 1 punt	Enregistra oralment el text fent servir algun programari o aplicació específics i ajusta l'arxiu a les característiques del producte final. 0,75 punts	Enregistra oralment el text fent servir algun programari o aplicació específics i no ajusta del tot l'arxiu al producte final. 0,5 punts	Enregistra oralment el text fent servir algun programari no prou específic i no ajusta correctament l'arxiu al producte final. 0 punts
03. Música i imatge	Selecciona una música, tot respectant-ne els drets d'autor, la incorpora a la producció, n'edita algunes característiques amb programari específic i hi incorpora algun efecte sonor. A més, utilitza diverses imatges i, si cal, en respecta els drets d'autoria. 1 punt	Selecciona una música, tot respectant-ne els drets d'autor, i n'edita algunes característiques amb programari específic. Utilitza diverses imatges i en respecta els drets d'autoria. 0,75 punts	Selecciona una música, tot respectant-ne els drets d'autor, i n'edita poques característiques. Utilitza diverses imatges i en respecta els drets d'autoria. 0,5 punts	Selecciona una música, tot respectant-ne els drets d'autor, i no l'edita. Utilitza diverses imatges. 0 punts
04. Estructura	Crea una producció multimèdia completa en format de vídeo a partir dels arxius de so i d'imatge, hi incorpora títols de crèdits, hi afegeix alguns efectes d'edició (transicions) i la publica. 1 punt	Crea una producció multimèdia a partir d'arxius de so i d'imatge, hi incorpora crèdits, hi afegeix alguns efectes d'edició i la publica. 0,75 punts	Crea una producció multimèdia simple a partir d'arxius de so i d'imatge, hi incorpora crèdits, hi afegeix pocs efectes d'edició i la publica. 0,5 punts	Crea una producció multimèdia simple a partir d'arxius de so i d'imatge, hi incorpora crèdits i la publica. 0 punts

■ Àmbit artístic

■ Àmbit digital

■ Àmbit lingüístic i literari

	Molt Assolit	Assolit	Poc Assolit	No Assolit
05. Dicció: vocalització i pronúncia	L'articulació dels mots és clara, s'entén perfectament tot el que diu. La pronúncia és correcta en funció de la seva varietat dialectal. 1 punt	L'articulació dels mots és força clara, s'entén tot el que diu. La pronúncia és força correcta en funció de la varietat dialectal. 0,75 punts	L'articulació dels mots no és gaire clara, s'entén prou tot el que diu. La pronúncia és prou correcta en funció de la varietat dialectal. 0,5 punts	L'articulació dels mots no és prou clara, s'entén poc tot el que diu. La pronúncia és poc correcta en funció de la varietat dialectal. 0 punts
06. Interpretació: entonació i expressivitat	Projecta la veu i el volum és correcte, ni massa baix ni massa alt. L'entonació respecta els signes de puntuació i és natural i viva: ni neutra o monòtona ni exagerada o artificial. L'expressivitat i l'èmfasi s'adeqüen al tema del poema. 1 punt	Projecta força la veu i el volum és força correcte, ni massa baix ni massa alt. L'entonació respecta força els signes de puntuació i és natural i viva. L'expressivitat i l'èmfasi s'adeqüen força al poema. 0,75 punts	Projecta poc la veu i el volum és prou correcte. L'entonació respecta prou els signes de puntuació i és natural i viva. L'expressivitat i l'èmfasi s'adeqüen prou al tema del poema. 0,5 punts	Projecta poc la veu i el volum no és correcte. L'entonació no respecta del tot els signes de puntuació. L'expressivitat i l'èmfasi no s'adeqüen al tema del poema. 0 punts
07. Ritme: puntuació, velocitat i fluïdesa	La lectura és fidel als signes de puntuació del poema, bo i fent les pauses corresponents. La velocitat és adequada: ni massa ràpida ni massa lenta, de manera facilita la comprensió del poema. El ritme és fluid i la lectura no mostra entrebancs: el lector demostra que coneix el text. 1 punt	La lectura és força fidel als signes de puntuació, bo i fent les pauses corresponents. La velocitat és força adequada, de manera facilita la comprensió del poema. El ritme és fluid i la lectura no mostra entrebancs: el lector coneix el text. 0,75 punts	La lectura és prou fidel als signes de puntuació, bo i fent les pauses corresponents. La velocitat és prou adequada. El ritme és prou fluid i la lectura no mostra gaire entrebancs: el lector coneix el text. 0,5 punts	La lectura és poc fidel als signes de puntuació i no fa les pauses corresponents. La velocitat és poc adequada. El ritme és poc fluid i la lectura mostra entrebancs: el lector coneix poc el text. 0 punts
08. Literatura: interpretació cognitiva	El vídeo poema evidencia una interpretació literària i formal del poema coherent i correcta. 1 punt	El vídeo evidencia una interpretació literària i formal del poema força coherent i correcta. 0,75 punts	El vídeo evidencia una interpretació literària i formal del poema prou coherent i correcta. 0,5 punts	El vídeo evidencia una interpretació literària i formal del poema poc coherent i correcta. 0 punts
NOTA final:	Comentari:			

ANNEX 8. Enquesta d'autoavaluació final del projecte (alumnat) ¹

Qüestionari d'autoavaluació final	
Puntueu de l'1 al 5 segons si hi esteu menys (1) o més (5) d'acord	Punts
ORGANITZACIÓ	
El temps total dedicat al projecte és adequat.	
La temporització de les activitats s'ajusta a les necessitats de l'alumnat.	
La càrrega de treball és proporcional al nombre d'hores dedicades a l'aula.	
El calendari facilita la planificació i el seguiment del projecte.	
Es promou l'autonomia de l'alumnat en la planificació del projecte.	
En general, estic satisfet amb l'organització del projecte.	
RECURSOS D'APRENTATGE	
Els recursos utilitzats són suficients.	
Els materials i les fonts d'informació són accessibles, útils i estan actualitzats.	
S'ofereixen recursos reeixits en múltiples formats.	
Les activitats faciliten l'assoliment dels objectius d'aprenentatge.	
Les activitats s'adeqüen al nivell educatiu de l'alumnat.	
En general, estic satisfet amb els recursos d'aprenentatge	
PROFESSORAT	
Domina els continguts del projecte.	
Ha transmès els continguts amb claredat.	
S'ha mostrat accessible per a consultes sobre la matèria.	
Ha fomentat la meua participació als espais de comunicació de l'aula.	
Ha potenciat la interacció entre els estudiants.	
Potencia el treball cooperatiu.	
Té en compte les diferències entre l'alumnat.	
M'ha motivat.	
En general, penso que és un bon docent.	
AVALUACIÓ	
El projecte inclou un sistema d'avaluació clar i coherent.	
Els criteris d'avaluació es consensuen amb l'alumnat.	
L'avaluació és continuada.	
L'avaluació es correspon als objectius del projecte.	
L'avaluació s'ajusta al nivell educatiu.	
Es dona el <i>feedback</i> necessari als alumnes per identificar els aspectes a millorar.	
En general, estic satisfet amb el sistema d'avaluació.	
En general, es tracta d'una experiència positiva.	
Observacions:	
COMENTARI FINAL:	

¹ Basat en els 7 principis de l'aprenentatge de l'OCDE per a la Guia per al Professional: *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*, 2010. Traducció i adaptació per la Fundació Bofill. Disponible a: http://www.fbofill.cat/sites/default/files/ILE_%20Els%207%20principis%20de%20l%27aprenentatge_0.pdf. [Darrera consulta: 21 de gener de 2017].